

TYLIAI šlama baltieji berželiai,
Vėjas staugia augštojoj pušy,
Ten kaujas už laisvę jaunieji broleliai
Audringam kovos sūkury.

Prakaitas plauja jų veidus,
Iš nuovargio svyra galva,
Prisiminus, kad vargsta už tėviškėlę,
Širdyje atgyja drąsa.

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL

Telef: FR 6-5416

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

EINA XVIII METUS

1964 RUGPIŪTIS - AUGUST 6

Nr. 16(934)

PAJUDĖKIME-LIETUVA ŠAUKIA MUS!

Ne tušti žodžiai, bet mūsų darbai laiduos Lietuvai laisvę! Plyta prie plytos sudaro tvirtą mūrą, - lietuviai lietuviai padavę ranką sukurs sąlygas Lietuvai laisvę atgauti!

Visi, kaip vienas, dalyvaukime Lietuvai laisvės šauksmo demonstracijoje, kuri įvyks rugpiūčio 23 dieną New Yorke LIETUVIŲ DIENOS proga

Šio mėnesio 23 d. mes turime dar vieną didelę progą pademonstruoti laisvajam pasauliui Lietuvos laisvės troškimą, kartu, kaip laisvėje esą tautos nariai, parodyti Žiūrovams mūsų kultūrinių lobų dalį: dainas ir šokius.

Šios šventės reikšmė yra didelė. Mes dėkingi jos rengėjams ir programos dalyviams už jų energiją, pasišventimą ir meilę Lietuvai, ryžtantis šiam sunkiam darbu. Tebūnie jų darbo vaisiai - šventė vainikuota gražiu pasisekimu, o tas gražus pasisekimas glūdi mūsų rankose. Dalyvaukime visi, kaip vienas, šioje laisvės Lietuvai šauksmo demonstracijoje, parodykite, kad vergijos pančiais surakintai tautai negalint kalbėti už save, mes

ją pavaduojame gausiais balsais pasauliui šaukdami:

LAIKAS LIETUVĄ IŠVADUOTI IŠ KOMUNISTINĖS VERGLJOS!

Ir tikėkime, - jei mūsų balsas bus galingas - jį išgirs laisvojo pasaulio tautos.

Pajudėkime tą dieną visi iš namų! Pajudėkime į šventę - į lietuvių demonstraciją Lietuvos laisvei siekti!

Lietuvių Komitetas Pasaulinei Parodai nuosirdžiai kviečia visus Amerikos ir Kanados lietuvius į istorinę LIETUVIŲ DIENĄ pasaulinėje parodoje New Yorke - rugpiūčio 23 dieną, sekmadienį.

Į šią lietuvių dieną suvažiuoja net 37 chorai su 1.400 dainininkų ir 700

tautinių šokių šokėjai.

Lietuvių Dienos išvakarėse, rugpiūčio 22 d., didžiulėje 69th Regiment Armory salėje, - East 26 Street ir Lexington Ave, New Yorke, 8 val. v. įvyks krepšinio varžybos tarp Šiaurės Amerikos ir Rytų Sporto Apygardos lietuvių sporto rinkinių.

9 val. 30 min. vak. Lietuvių Dienos programą išpildytojų ir svečių susipažinimo vakaras tose pačiose patalpose. Šokiams gros Neo-Lituanų 18 asmenų orkestras iš Clevelando.

LIETUVIŲ DIENA-rugpiūčio 23
12 val. Vainiko padėjimas prie lietuviško kryžiaus, parodos rajone, Meditation Lane and Avenue of Africa.

12 val. 30 min. Šv. Mišios už ken-

čiančią tėvynę Lietuvą Singer Bowl paviljone. Mišias laikys Kauno vyskupas V. Brizgys.

1 val. 30 min. P a r a d a s. Parada į Singer Bowl- Lietuvių Dienos dainų ir šokių festivalio vietovę, žygiuos tik dainininkai, šokėjai ir užsiregistravusių karo veteranų bei kitų lietuviškų organizacijų atstovai su vėliavomis. Paradą lydės Bostono šv. Petro ir Povilo parapijos orkestras.

2 val. Lietuvių Dienos dainų ir tautinių šokių festivalis Singer Bowl paviljone. Kalbą pasakys angliškai ir lietuviškai Juozas Kajeckas, Lietuvos Atstovas Vašingtone.

Programai vadovaus - Hollywood aktorė - Rūta Lee Kilmonytė.

Pasitaikius blogam orui, Lietuvių Dienos programa įvyktų 69th Regiment Armory salėje, - East 26 St & Lexington Ave, New Yorke.

Smulkesnės informacijos apie Lietuvai laisvę, ženklielių, brošiūrų ir vadovų išsigijimą, prašome kreiptis į Lithuanian Committee For The New York Worlds Fair, - 33 West 42 Street, New York 36, N. Y. Rm. 928. Telefonas - (212) LA 4-6484.

Aukus siųskite - Mr. A. Setikas, 84-11 101 Street, Richmond Hill 18, N. Y.

Dar kartą visus nuosirdžiausiai kviečiame į šią didžią Lietuvai laisvę ir dėkojame už aukas.

Liet. Komitetas P. P.
New Yorke.

KAS TIE DEŠINIEJI EKSTRIMISTAI ?

Kartais labai paprasta ginčo metu, vienai pusei pritrūkus argumentų, pavadinti priešininką kokių nors niekinančiu vardu arba tiesiog kvailiu. Esti ir taip, kad net ištiesoms politinėms grupėms "prisegamas" vardas, kuris anaipolt nėra būdingas jų veiklai. Taigi, nepatinkamam priešininkui ar nemėgiamam politikui bei organizacijai dažnu atveju suteikiamas atzagareivio arba pažangos priešininko, atseit, reakcionieriaus arba net ekstrimisto vardas.

Esame pratę dešinę pusę laikyti svarbesne ir garbingesne, nei kairę. Prie stalo mylimas svečias sodinamas dešinėje šeimininko ar šeimininkės. Daugumai dešinioji ranka yra svarbesnė ir tvirtesnė, ir su ja mes atliekame daugiausia darbų, atseit, taipgi ir rašome. Netgi apie Kristų sakoma, kad įžengęs į dangų "sėdi dešinėje Dievo Tėvo."

Nesuprantamu būdu nuo Rusijos caro laikų žodis "dešinysis" pradeda vartoti neteisinga prasme. Jei kuris asmuo yra priešingas visuomenės pažangai, taigi, - jos gerovės kelmui, jei jis skleidžia neapykantą kitiems galvojančiam, nėra tolerantiškas, jei tikslą siekdamas jis patelsina bet kurias priemones, - toks asmuo teisingai vadinamas reakcionieriumi. Bet kodėl mes jį turime pavadinti "dešiniuojū" reakcionieriumi arba ekstrimistu, jei pats žodis dešinysis reiškia ką nors pastovaus ir garbingo.

Carų Rusija, būdama daugetautė valstybė, favorizavo vien rusišką elementą, sutapatindama stačiatikių tikybą su rusų tautybe. Toks pavyzdžiai prieš I pasaulinį karą Kauno berniukų gimnazijos direktorius Miedviėdas, sūnus žydų rabino Bermano, buvo stačiatikis. Atseit - rusas (ištikro rusiskij čeloviek-grynai rusų žmogus) Tas pats buvo su Kauno tvirtovės komendantu Grigorjevu ir Kauno apygardos teismo pirmininku. Tai buvo Kauno viršūnių trejetukas. Visi jie buvo žydų tautybės, bet caro valdžia juos laikė rusais, nes jie buvo stačiatikiai.

Tokie išverstakailiai būdavo dažniausia bailiai-pataikūnai ir jiems visiškai tinka reakcionierių vardas, jei jie dėl "duonos kėsnių" arba dėl geresnės visuomenėje padėties atsižada savo tautos ir tikybos. Jie ir sudarė tuos kadrus vadinamų "juodašimčių", taigi fanatikų, kitų tautų persekiotojų ir bet kokią pažangą trukdančiųjų. Jiems klaidingai prisegamas kraštutinių "dešiniųjų" vardas.

Jei mes sutapatiname socializmą su teisinga visuomenės socialine san-

tvarka, taigi ir su pažangia socialine įstaimdavyste, tai darome dažniausia visai neįsigilindami į socializmo esmę. Jei socializmas stekia suvisuo meninti arba net suvalstybinti visas gamybos priemones, - imones, fabrikus, ūkius ir, žinoma, susisiekimo priemones, - tai tuo pačiu tas pagarbintas socializmas paneigia reguliuotos konkurencijos, inciatyvų ir privatinės nuosavybės reikšmę nūdienia mes komplikuotos technikos amžiuje. Socializmas Sovietijoje beatodairiai

gyvendintas, reiškia ne progresą, bet aiškų regresą, tat, - atzagareiviskumą.

Todėl, jei "dešiniųjų" titulas prikerigiamas fanatikams ir reakcionieriams, tai štai sovietiški vergų pirkliai yra kaip tik to vardo daugiausia nusipelnę. Aš jiems palieku kairiųjų ekstrimistų vardą, nes jie yra žiauriausio ir kraugerišiausio režimo kūrėjai, tokio režimo koks dar nėra niekad iki šiol gyvavęs žmonijos istorijoje.

Sutinku ligoninėje žydų tautybės pietietį ir išsikalbame dienos politinėmis temomis. "Aiškūs dalykas, - sakau jam, - jūs visi Amerikos žydai juk balsuosite už savo tautietį, kandidatą į prezidentus Goldwaterį." "O ne! - staiga sušunka jis: jis visai ne žydas, jis episkopas!" Jūs, matomai, neskiriat tautybės nuo tikybės, - mėginu jam aiškinti. Jis "susimaišo" ir pradeda aiškinti, kad asmeniškai jis nieko neturįs prieš Goldwaterį ir kad jis esąs nebologas žmogus. Antra vertus, esą žydų tiek nedaug JAV-se kad jų balsai nieko nusverti negali. Tuomet aš jam paaiškinu, kad įtaka visuomenėje ar vyriausybėje priklauso ne tiek nuo aritmetinio skaičiaus, kiek nuo finansinio ir intelektualinio pajėgumo. Jam nurodžiau pavyzdžių demokratų prezidentų kadencijos laikais žydų patarėjų būrius, turėjusius didelės įtakos į vyriausybę ir Pentagonę...

Ir visi sutartinai, pradėdant Walter Lipmanu (Newsweek) ir baigiant ilia žydų tautybės atstovu visais įmanomais būdais respublikonų konservativizmą mėgina sutapatinti su atzagareiviskumu! Todėl tiems ponams tokia nemielia John Birch draugija (Jono Beržo draugija), kuri savo tikslu pastatė beatodairinį iššifravimą ir kovą su k o m u n i z m u. Ir kodėl gi kovai su sovietišku despotizmu, su reakcionieriškiausiu pasauly valdymo forma, norima prikergti ekstrimizo štampą? Argi dar kam neaišku? Argi dar neaišku kas slepiasi už šių slaptųjų Sovietijos simpatikų, jei jie taip įkyriai stengiasi kogzistuoti, taigi, - sugyventi su sovietine vergų imperija, jiems net paroduodami kviečius žemiau savikainos, bendraudami "kultūrinėje" srityje, tuo tarpu kai veik kasdien žūna Amerikos sūnus pietų Vietname, kovoje su tais pačiais Sovietijos remiamais gengsteriais, vadinamais komunistais... Tai štai kur tie tikrieji ekstrimistai, kurie siunčia šio krašto vyrus mirtinai kovai (karui be pergalės - nukelta į 8 puslapį -

Puikiai pasisekusios "WISCONSINO LIETUVIŲ DIENOS" dalis rengėjų su garbės svečiais. Iš kairės: Vl. Skirmuntas - Kenoshos ALTO sk. pirmininkas, W. H. Beyer - Racines miesto mēras, E. R. Hammond - Kenoshos miesto mēras, J. W. Reynolds - Wisconsin gubernatorius, A. Rudis - Centrinio ALTO vicepirmininkas, R. Stankus - rengimo komiteto narys, J. Milišauskas - Lietuvių Dienos rengimo komiteto pirmininkas, J. Kapočius - komiteto narys ir T. Parker - Kenoshos demokratų partijos sk. pirmininkas. Lietuvių Diena įvyko liepos 12 d. netoli Kenoshos esančiame gražiame sode, sutraukusi didelį būrį žmonių.

TAS NE LIETUVIS KURS TĖVYNĖ bailiai kaip kūdikis apleis!

IMPERFECT IN ORIGINAL

ATKAKLI TAUTA ir AUŠROS VARTAI

4-oji tąsa

Rašo - A.V.

Dėl buvusios sugriautos sostinės nebūtų reikalo kapituoti. O Marijos žodis (kad ir iš tenai) matuojant tautų gyvenimo laiką, manau, ne paskutinis. Pavyzdys gali būti vėl ta pati Žydų tauta. Tik laukime išvermingai: tegu tik kokia jėga priverčia bolševikus-rusus išsinešdinti, o lenkus atsiskirti užmačių ir mūsų kraštą, tegu sustiprina mūsų čia beišsikvepiančią dvasią, visi sugriauti mūrai ir ūkininkų sodybos bus atstatytos.

Sugriautoji Jeruzalė taip pat atsistatė. Šiandien, gaudama paramos iš už jos ribų gyvenančių savo tautiečių, rabinų, per nepalaužiamą tikėjimą, atkaklumą, auga į žydinčią valstybę. O Vatikanas dabar taisyto tautų kaltinimo (dėl Kristaus nužudymo įvykdymo) per 2.000 metų trukusią istoriją.

O Kristus verkė ne Romos (uždegimos Nerono), tos "pranašų nepažinimo", jų kankinimais ir žudynėmis labiausiai išgarsėjusio miesto, bet Jeruzalės, savo žemiškos tėvynės miesto - sostinės. Bent iki šiol taip būdavo ir kunigų aiškinama.

Nors Šiluvos stebuklas neapgynė nė Kražių, negelbėjo nė Telsių kankinimų ir kitų, bet vilniečiai jo nežemina (tai pripažįsta ir SY), tik prašo koplyčią pavadinti Vilniaus stebuklo vardu su centriniu Aušros Vartų paveikslu.

Rengėjų žvalgymasis, kur Marija apsirėškusi kituose kraštuose, parodo svetimos įtakos galią ir duoda progos įtarti, jog čia vadovau-

amasi ne sava galva ir ne grynai religiniais reikalais. Tur būt, irgi nėra dogma, kad sostinėje stebuklų negali būti, arba jie ne tokie geri, kaip provincijos.

Autorius mano štai kaip. Jeigu bus koplyčia įrengta su Aušros Vartų centriniu paveikslu ir pavadinta tuo vardu, tai bus religijos suplakimas su valstybės reikalais ir tautiškumu. Niekas negali jam uždrausti būti šalininku bažnyčios atskyrimo nuo valstybės. Bet kiek atsimenu Lietuvoje, kai cieniu tarpu suspuodėjo bažnyčios atskyrimo nuo valstybės klausimas, kilo bažnyčios nepasitenkinimas. O bendrų reikalų ir vieni kitiems paslaugų daro ir čia. Tik vienas pavyzdys: kiek parapijinės mokyklos, ar išlaikomos religinių bendruomenių, milijonų sudeda valstybei? O kiek valstybei padeda ir kitokiais darbais? "Kas Dievo, atiduokite Dievui, kas karaliaus-karaliui." Ką, pagaliau, reikiama lojalumas? Ką reikiama katalikiškų organizacijų šūkis Dievui ir Tėvynei!

O šiuo atveju būtų klausimas, kuris valstybę koplyčios rengėjai laiko sava, tada būtų aišku kuriai privaloma atiduoti, kas jai priklauso. Žinoma, ir ne savo valstybei gali daug ką duoti, bet tai bus ne iš pareigos, bet iš malonės ar iš kito kokio reikalo. Kadangi Lietuva dabar pati mums nieko ne-

gali duoti, be per okupantą "kultūrinį mainų", tai ir jai tuo pačiu. Paaiškės vėliau.

Apie tautos ir valstybės reikalų suplakimą randame sename įstatyme vadinamajame šv. raštu. O krikščionių katalikų religija visuose kraštuose reiškiasi tautinėmis formomis ar gali reikštis.

Joana Darketė išgirdo dangaus balsą eiti gelbėti tėvynės. "Krutinė savo silpną geležim pridėnki (...). Kada šalis laisva bus ir Reimso pilį išvaduos, karalių savo ten apvainikuosi." (Joana D'Ark, Kudirkos vertimas) Ką sako šv. Kazimiero žygis, pasirodžiusio šarvuotu kariu ant baltos žirgo, padėjusio saviesiems nugalėti rusus? ... Ar nelaiminama einant mūsų kariuomenė, nešventinamos vėliavos, nesimeldžiama. Žalgirio mūšyje Jogaila daugiausia meldėsi. O sur vykę kryžiaus karai! Mat, religijos tarpimas, ypač jos kulto kūrimeis kultūrinėmis, tautinėmis formomis daug priklauso nuo valstybės ir jos santvarkos.

Ypač dabar parbloškta katalikiškoji Lietuva laukia įkvėptų riterių, kryžiaus karo. Todėl man atrodo, kad koplyčios rengėjai, paisydami ir valstybės reikalų, ne kiek nenusikalstę grynai religijai; koplyčią pavadinę Aušros Vartų vardu, nors tas vardas ir iš tikrųjų valstybe dvelktų.

S. Y. nenori pripažinti, kad vilniečiai, kodvomi dėl Vilniaus, tuo pačiu kovoja dėl visos Lietuvos - ir dėl Šiluvos, dėl Kražių, koplytelių šven-

Sutikimas arkivysk. Dr. J. C. Heenan parapijos salėje, Londone, Anglijoje, jo vizitavimo proga vienintelės Anglijoje lietuvių bažnyčios.

Nuotrauka - A. Kutkos

tovių, dėl visos tautos ir savos nepriklausomybės. Vasario 16-sios aktas pasirašytas irgi Vilniuje, gatvelėje prie Aušros Vartų, o ne Pilviškiuose ar Kaltinėnuose. Sakysim, buvusios Austrijos imperijos žemės taip apkarpytos, kad ji likusi su neproporcingai didele milijone sotine, šiandien iškalbingai byloja pasauliui apie visas krašto vertybes. Tik neturi tokių Aušros Vartų, kaip Vilnius.

Vilniečių sąjungos ir kita veikla čia nėra provinciska, siaura partinė, "asmeninės naudos". Jų žmonių matome aktyviai dirbančių Balfe, kultūrinėje, paminklų statymo komitetuose (Jezuitų kieme, Portlande...) Į New Yorko tarptautinę parodą kryžių ant pečių atnešė ne kas kitas, o V. Šimkus.

Jeigu įmanoma vienam iš dviejų primesti provincialumą, savo reikalų ir garbės bojimą "akcijos beprasmiškumą", tai reikėtų visa gerai ir nuodugniai apskaičiuoti prieš drebiančią žodį.

Vilniečiai "susirgę lenkofobija" sako S. Y. Gal būt, autorius, išžiūrėjęs vilniečių darbuose ligą, teisingai nustatė diagnozę. Tada reikėtų neužmiršti, kad nėra ligos be priežasties. Ir savaime kyla klausimas, kas susirgta kitų. Kai įsimeta liga, reikia gero gydytojo. Tokiu gydytoju tiktų čia esanti tautos dalis, apie kurią S. Y. sako "ginančių šiluvą kaip ir nebuvo". Žinia apie Aušros Vartų suniekinimą čia, prasiskverbusi per geležinę uždangą, ar bus guodžianti tenai tyliai kovojančius! Ar stiprinanti tenai prievartaujamos kunigus, atvežtus šv. tėvui religijos išpažinimo emblemą Aušros Vartus? Vaistai nuo tų ligų - kančia ir Lietuvos kankinių kraujas.

Vilniečiai "spėliojo prispėliojo" sako S. Y. Kas spėliojama? Neaiškūs, nesuprantami mįslingi reiškiniai (spėliojama, nuo tautos slepiama politika), mįslės, nes jų išorinė matomji ar girdimoji dalis slepia tikrąją prasmę. Aiškūs dalykai ne spėliojami, bet žinomi. Jeigu vietovinio vardo šis pasirinkimas privertė spėlioti - jis yra mįslė ar iš dalies mįslė. Apskritai, visus neaiškumus lydi spėliojimai. Pav. pasklidusi žinia (bažnyčios suvažiavimo metu), kad į kardinolus bus pakeltas ir vienas mažos tautos vyskupas, daug ką nutelkė spėlioti, bene bus mūsų Matulionis. Girli, miręs, tai niekam pakelimas nepačiusis į kelią, o kankiniui teisinga amžinybės palyda, mums moralinis pastiprinimas. Neatspėta!

"Dangus (...) nori laimėti šią atkaklią tautą Dievui", tai aplankančioji šiluvą Marija "pasirodė ir pravirkto", kad, kai griuvėsiai ištiko tautos tikėjimą (SY). Išėity, kad tikėjimo (suprask katalikybės) griuvėsiais ištikimo priežastis buvo tautos atkaklumas. Bet dideli griuvėsiai jo ištikti ir negalėjo, nes jis, tikėjimas, nebuvo pasątytas. Negalėdami susišnekėti, ir Babelio bokšto statytojai jo nepastatė Marija, dangaus išikišimu atlankiusi šiluvą, būdama žmogus ir nukankinto sūnaus motina, galėjo verkti tautos, curiai krikščionybė (katalikybė) iš vienos pusės buvo nešama ugnimi ir kardu, iš kitos - be paruošimo primestina primesta. Bet ji galėjo verkti ir netikusią krikščionybę, išdavusią skelbtą katalikybę. Tik vysk. M. Vančiūni atėjus, žemaičiai susigyveno su katalikybė, ir šia tauta parodė atkaklumo, kai žandarai atiminėjo prieidavnygę lietuviškomis raidėmis maldaknygę, kaiėjo už lietuvišką maldaknygę ar pastatytą kryžių į Sibirą. O labartiniiais laikais gražiausias atkaldmo žiedas Sibiro mergaičių maldaknygė. Mums atkaklumo reikia!

Sveriant tautos atkaklumą, nebloga dirstelėti ir į save. Vysk. V. Brizgys

neprėmė vilniečių delegacijos. Ar neatrodo, kad jau daugiau, negu reikiama, ne tiems parodytas, kam reikia, ne ten kur reikia ir ne dėlto, kam reikia?

Vilniečiai savo memorandume, tiksliau, maldavime sako: "Todėl mes nuolankiai prašome Jūsų Ekscelsenciją pakeisti savo nusistatymą ir vietoje koplyčios numatyto Šiluvos vardo Dievo motinos paveikslo įrengti "Aušros Vartų Gailestingumo Dievo Motinos koplyčią." S. Y. atsako taip: "Istorinis mūsų koplyčios pristatymas ir jos centrinio objekto istorinis surašymas turės būti padarytas."

Kaip matome iš šio atkaklaus atrežimo, rengėjai pasirinko koplyčiai tą vardą Šiluvos stebuklo istorijai pristatyti ir pagarsinti patį stebuklą (mat, jo nebūta garsaus). Dar sugretinus S. Y. posakius: "Mūsų reprezentacija gali turėti tik kultūrinį (koplyčios) pobūdį (...) su altoriniu objektu", ir "Tautinė reprezentacija neturėtų būti čia pastatyta aukščiausių kultūrinės, kaip daroma vilniečių memorandume", tai atskleidžia statytojų "veido kertele".

Vadinasi, Aušros Vartai neprimtini jau dėl to, kad jie per giliai suaugę su lietuvių tauta ir per stipri su jais būtų tautinė reprezentacija. O koplyčia su Aušros Vartų paveikslu nebūtų reikiama kultūrinė reprezentacija.

Kas ištinka tada (griuvėsiai!) auto riau išrodinėjimus, jog Aušros Vartai taip mažai (be pačių vilniečių) žinomi, kad iš toliau kas atėjęs, tai tik užklydęs, lygu per klaidą! Kad Aušros Vartai sumažintų kultūrinę reprezentaciją - bloga nesmonė ar lietuviobija. Vilniečių memorandume aukščiausiai iškelta tautinė reprezentacija už kultūrinę taip pat gali išžiūrėti tik baimės akis. Man rodos, taip nušnekėti gali tas, kas pats netiki kitiems įrodomuojų dalyku.

Vilniaus stebuklo Aušros Vartų paveikslas savo tautine reprezentacija ne tik nebūtų nustelbęs religijos, bet dar savo kilnia, didinga išraiška ir išvaizda ją žadinęs. "Savų" išraiškos formų religija neturi" (Žitū. Aidai 63m. Nr. 9, Maceina). O savo veido kultūringo grožio kultūrinės reprezentacijos nebūtų pamažinęs.

Aušros Vartų koplyčia Vilniaus stebuklo vardu ir paveikslo išraiška, lygiai kalbėdama ir visų tikinčių lietuvių širdis (ir netikinčiųjų), būtų buvusi ir vienybės ryšys, kaip kan. Daukša vadina savo kalbą, stiprinąs kovoje su dialektinio materializmo sūbu. Įterpia ir netikinčiųjų, ar kitų krikščionių religijos šakų, nes Vilniuje, toje siauroje gatvelėje, matydavai stovintį vienplaukį pažįstamą ateivį, reformata, barzdota sentikį, darantį tripetį (trimis pirštais besizegnojantį) provoslavą ir kitą. Tai visai atitiktų Vatikaną siekiamą religijos vienybę.

O dabar! Noroms-ne-noroms pastebime, jog Šiluva kyla pirmiausia savo tautą (lietuvių) skaldančiuoju veiksmu. Yra paskatos net švystelėti minčiai, jog ja, Šiluva, praskeliamas plyšys naujai kokiai nors reformacijai. Marija vėl galės verkti kur nors ant akmenis, pasirodyti ant mūro sienos ja apsitvėrusiems nuo visokios religijos skelbėjų ir kitokių užmačių. Baigtu savo galvojimo ir jausmų nekaip suregsta pyngę Stasio Ylos labiausiai įtikėtinu, mums taikomu, teigimu: "Pagaliau Vašingtone amerikiečių šventovė yra kulto pastatas ir kaip toks reprezentuoja Amerikos tikinčiuosius" (!!!)

Kaip labai panašu į pasakėčią "Vil kas ir Eriukas". Tik labai, o labai gaila, kad ją papasakoja šitas autorius, o ne koks kitas.

Dėl šundaktariškų patarimų

Alfonas Giedraitis

LŽS Los Angeles Sk. V-bos liepos 6d. posėdy, spaudos apžvalgos punkte, tarp kitų spaudos įvykių, pirmininkaujančio buvo paskaityta ir Br. Railos laiškas, atspausdintas "Dirvoj" š. m. birž. 22d., užvardintas "Dėl netikslumų apie Lituanistikos Institutą", ir, visai nekomentuojant to laiško turinio, buvo trumpai pasiūlyta: "Jei kas pastebėjote ir Br. Railos laiške netikslumų, prašau perimti šią medžiagą ir pridėti apie tai savus komentarus mūsų periodikoje. Kadangi aš, atydziai klausydamas, šį tą spėjau pastebėti, tai ir permėčiau. O jei jau permėčiau, tai reikia ir pareigą atlikti."

Man labai nemalonu rašyti apie asmenį, įsivaizduojanti, kad tik jis vienas viską supranta ir žino, o visi kiti - žemiau jo klasės (jo žodžiais tariant, tikrosios klasės). Nežinau, ar Br. Raila anais laikais studijuodamas VD Universitete yra klausęs logikos ir psichologijos paskaitų, ar ne. Bet kiek man teko skaityti jo straipsnius spaudoje, tai susidarė įspūdis, kad jam aiškiai trūksta žinių iš čia pamintų mokslų srities. Pavyzdžiui, tame laiške jis pabrėžia, kad Lituanistikos Institute turėjo būti įsteigta Lietuvos Spaudos ir Bibliografijos skyrius nuo pat pradžių, kuris turėtų rūpintis visomis spaudos problemomis ne mažiau, kaip pav. Lietuvos geografijos problemas (mano pabraukta. A. G.)

Geografijos mokslas, kaip toks, jau senai yra nusistovėjęs ir jokių problemų neturi. Jeigu kuriam krašte iškasa kanalą ar aklimatizuoja naują daržovių, komercinių vaismedžių, augalų bei gyvulių, tai geografiškai vi-

sai paprastai tą pažymi šio mokslo žurnaluose ir knygoje, kad nuo tada ir tada tas kraštas padarė tą ir tą, pradėjo kultivuoti tą ir tą, verstis daugiau tuo ir tuo - ir visa "problema". Prie ko čia dabar ta Lietuvos geografijos problema, kada mes visos Lietuvos neturime... Gal autorius turėjo minty Lietuvos sienų problemą; bet tai jau visai ne geografijos reikalas.

Toliau Br. Raila rašo, kad Instituto suvažiavime stigo tikros klasės laikraštinių (žurnalistų ir reporterių), sugebančių tokius įvykius gerai aprašyti. Kalbant apie klasių gradaciją, tokio termino, kaip tik kra ar netikra klasė (erzacinė, falsifikuota ar pan.) nėra. Yra tik žema, žemesnė, vidutinė, aukštesnė ir aukšta klasė. Netikrų klasių visai nėra. Jeigu jau minima žurnalistiniai laipsniai, tai labiausia tame suvažiavime būtų tikę korespondentai (gerai įvykius aprašyti), nes reporterių pareiga skubiai patiekti saviems laikraščiams tik trumpas bet tiksliai žinutes apie įvykius (be savų komentarų) - ilgesnių aprašymų reporteriai nedaro.

Rašant: žurnalistas ir reporteris, suskaldoma žurnalistų sąvoka: tarytum reporteris nebūtų žurnalistas.

Žurnalistai yra visi rašantieji į spaudą, tik jų rangai skiriasi. Pradedant nuo aukščiausio, tų rangų pavyzdžiai yra tokie: 1) publicistas, 2) korespondentas, 3) reporteris, 4) biografijų,

istorinių įvykių bei iš kitų mokslo sričių straipsnių autoriai etc. Dėl aiškumo žurnalistus galima palyginti su miškininkais, kurių rangai yra: urėdas, girininkas, eigulis etc., kurie dar klasifikuojami eilėmis arba laipsniais pagal vyresniškumą.

Br. Raila rašo: "Beje, profesinė Lietuvos žurnalistų Sąjunga, kaip organizacinis kūnas, neišsilaikė ir liūdnai žlugo. Vėliausios pastangos ją atgaivinti kitais pagrindais daug kam dar tebekelia abejonių. Jos būtų mažesnės, jei inciatoriai tokią organizaciją būtų pavadinę Lietuvos Spaudos Bendradarbių Sąjunga ar panašiai." Čia jis duoda net praktišką pavyzdį, kad jo "motina ir senutė mokojo virti visokių neblogų vaistų ir pagydyti nuo įvairių ligų, bet niekas jų dėl to nevadino medicinos daktarėmis ir jos pačios niekada taip nesivadindavo, ir dėl to ne kiek nenukentėdavo jų prestižas savo apylinkėse."

Jeigu Br. Raila anais laikais valstybės lėšomis Paryžiuje būtų daugiau pašventęs laiko ir energijos Tarptautinės Teisės studijoms, negu naktinis m klubams, tai šiandien jis taip nerašytų ir žinotų, kad lietuvių laikraštinių s-gos tremtyje pavadinimas turi būti ne kiek nemenkesnis už buv. Neprik. Lietuvos ir dabar bolševikais okupuotos Lietuvos laikraštinių s-gos pavadinimą, jeigu mes nenorime save laikyti atplaisomis, bet tautos kamieniu - jos valios reiške-jais! Jeigu Br. Raila yra paveldėjęs savo motinos ir bubutės savybes, ir dėlto kai kurias jo straipsnių vietas nustelbia jų žolelių kvapas, tai LŽS už tai nėra atsakinga, tuo labiau, kad regis, ir pats Raila ne komandos keliu jai priklauso.

Susipainiojo Br. Raila ir su titulu sąvokomis, prieš kiek laiko rašydamas to pat "Dirvoj" apie Lietuvos Atstovą, siūlant jam vadintis tik Pasituntinybės Reikalų Vedėju, ir visa mūsų didžioji spauda turėjo jo išsireiškimus net atskirais straipsniais patikslinti. Taigi, kur reikia ką nors objektyvaus ir tautai naudingo duotitai Br. Raila nėra, bet jau prie sukurtų reikšmingų dalykų menkinimo bei žeminimo - tai jis su savo žolelėmis ir patarimais pirmutinis. Dabar jis vėl rašo, kad geriau būtų "jei inciatoriai tokią organizaciją būtų pavadinę Lietuvos Spaudos Bendradarbių Sąjunga ar panašiai." Aiškiau tariant, kad tas pavadinimas būtų menkesnis už okupanto tokios pat sąjungos pavadinimą ir prilygtų "atplaisų" klasei. To nori ir okupantas ir Br. Railos nuomoni šiuo klausimu visiška sutampa su bolševikų norais. Laimė tik, kad tokiais įtaigavimais nepavyksta mūsų vadovaujančių veiksmų smegenis perplauti, ir tokie, tautai kenksmingi norai pasilieka tik norais...

Pažvelkite laisvojo pasaulio lietuviai į šį skurdą Sibiro tremtyje... Ten barbariškiausiose sąlygose yra kankinami mūsų tautos sūnūs ir dukros, atplėšti nuo savo gimtosios žemės despotiško okupanto vien už tai, kad jie buvo yra ir lieka lietuviai, savo prabočių žemės ir laisvės mylėtojai... Okupantas šiandien tiesia savo kruviną ranką mums siūlydamas "bendradarbiauti"... Kas išdrįs ją paspausti?

LAISVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA

911 West 32 St. CHICAGO 8, Ill. Tel: FR 6-5416

Entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.
Published bi-weekly on Thursdays
by LITHUANIAN REGENERATION
ASSOCIATION

Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis
Igaliotas leidėjas - V. KAČINSKAS

Redaktorius - A. J. KAULĖNAS

Administratorius - K. RADVILA

Prenumerata metams \$ 5.
Subscription per year \$ 5

Atskiras numeris 20 c.
20 c. per copy

GARBĖS LEIDĖJAI: J. Bagdonavičius, St. Jakubickas, J. Lietuvninkas,
Dr. K. Liutkus, Br. Macianskis ir L. Virbickas

Vardan Tos Lietuvos

Atrodo, kad lietuvių politinei vienybei pasiekti jau nebetovi jokie būvę praeityje nesusipratimai ir rūdėnlop susirinkusi VLIKo sesija galės pasidžiaugti naujais veiklos horizontais.

Tiesa, tarptautinė padėtis nėra mums palanki, nors Afrikoje nepriklausomos valstybės dygsta viena po kitos, deja, laisvieji Vakarai dar neturi drąsos prasitarti apie tai, jog ir rytų Europos tautos turėtų būti gražinta prarastoji laisvė.

Šioji padėtis, betgi, neturėtų mus vesti į nusiminimą. Lietuvos laisvės byla pakankamai yra aiški visiems didiesiems, tik, jų nuomone, dar ne laikas ją kelti. Kad šioje laukimo stadijoje mūsų laisvės kovų reikalai netų blogyn, - pirmoji mūsų pareiga: plėsti ir gilinti propagandinį darbą tarptautinėje plotmėje, dar didesniu aktyvumu ir užsispyrimu belstis į viso laisvojo pasaulio sostines, primenant ir reikalaujant pavergtai tautai laisvės.

Šiam darbui, aišku savaime, reikalingos lėšos. Yra senai žinoma tiesa, kad ir skaisčiausios idėjos, kad ir teisingiausi reikalavimai sunkiai prasimuša į pasaulio valdovų ausis, jei jie nėra pakankamai garsūs. O kad pasiekus tą garsą, - reikalingos lėšos!

Atstatant lietuvišką politinę vienybę ir sujungus visas veiklias jėgas laisvės kovai, laimėjus moralinę šios veiklos pusę, tenka visu rimtumu susikaupti ties finansiniu laisvės kovos frontu.

Jeigu mūsų politinį vieningumą lygiai taip reprezentuos ir atsidaranti galimybė sukaupti žymesnes pinigų sumas laisvės propagandai - ta vienybe pasiektas laimėjimas bus dvigubas!

Štai ir atsiduriame ties kiekvienos kovos ar darbo nervais - finansais. Iki šiol mūsų laisvės kovų finansavimas buvo labai partizaniškas. Mūsų Vyriausias laisvinimo organas neturėjo savo finansinio pastovaus užnugario, gyveno pripuolamomis aukomis ir ALTo pašalpomis. Ši padėtis

Iš Kanados keliems mėnesiams į Paryžių atvyko dail. K. Račkus. Jis lankysis ir kituose Europos kraštuose.

Savo metu Paryžiuje jau buvo surengta K. Račkaus meno darbų paroda.

Blogybių šaltinio tradicija

Nereikalinga mirtis. Dainavos stovyklos negalavimai

Kanados "Nepriklausomoje Lietuvoje" birželio mėn. buvo smulki žinutė, paskutiniame puslapyje, tartum visai nereikšminga: "palaidotas a. a. V. Č. . . Pirmadienį svečiuose V. Č. gerokai išsilinksmino. Einant namo, buvo sulaukytas viešos tvarkos dar-

buotojų ir nuvežtas į nuovadą, kur nakties metu nelaimė ir įvyko (t. y. pats nutraukė sau gyvybę). Palaidotas per Prisiškėlio parapiją lietuvių kapinėse."

Kodėl mėginama vaizduoti, kad tai smulkus įvykis? Juk tai staigi, nereikalinga mūsų lietuviu mirtis! Gal būt

dėl to, kad mes visi dėl to žmogaus netikėtai mirties esame iš dalies kalti? Betgi ne užsimerkti į tai, o balsiai kalbėti reikia. Jeigu to asmens iš mirusių neprikelsi, tai nors kitus saviškius ateityje turėtume gelbėti nuo panašaus likimo.

Visi, kurie savo svečius privaišiname taip, kad jie dėl to gali patekti į nuovadą ir panašiai žūti (kūnu ar tik dvasia) - esame kalti!

Sakoma, vynas - net ir kunigo mišiose vartojamas. Bet kodėl mes, lyg burliokai girtuokliai, nežinome saiko? Juk padorus svečio vaišinimas yra toks: viena taurelė! Vadinasi, pirmiau kaip svečią, parodžiau vaišingumo gestą (kaip indėnų pypkės išrūkymas). Bet, žinoma, mūsiškiai "svečiai" yra toki, kad nekels nuo stalo, kol viską, kiek tik šeimnininkas turi, išmauks. O ir šeimnininkas, lyg tas ubago vaikas - bijo biednu pasirodyti, tai ir neša butelį po butelio, ir šių lerojų ir piktuojų, ir girdo tol, kol jau "liežuviai atspalaiduoja" į blevyžgas". Ir tada sako: ot, bent smagiai išsilinksminame! Gi kultūriniai linksmininkai niekas nemėgina, ne pavyzdžio neparodo, nes tai ne ma da (juk beveik su pašaipu žiūrime į Alvedo vaišes).

Tai, svaigalo gerbėjų mes jau per daug turime. Bet kalčiausias visa da yra šeimnininkas. Jei mato, kad svečiai itin mėgsta lašą lenkti - tokiems turėtų visiškai svaigalų nerodyti, nes alkohikas yra ligonis, ir nusikaltimas yra jį sąmoningai stumti į pradžią. Už svirduliuojančius svečius, už nešvankiai triukšmaujančius, o naktį namo grįžtant ir nuovadą patenkančius - šeimnininkas turi jausti atsakomybę. Jei tavo svečias turės namo grįžti automobilį vairuodamas ir jei tu jam siūlai nors lašą svaigalų nuri jo mirties! O jis rizikuoja ne tik pats užsimušti, bet dar ir kitus visai nekaltus žmones sužaloti ar nužudyti. Keista, kad net mūsų dvasininkai šitos modernaus gyvenimo nuodėmės beveik nepastebi. Ir - horribile dictu! - miečiai dalyvauja bei linksminasi svaigalų vaišėse. Tartum mes visi jau apakę ir vis nematome paties didžiojo blogybių šaltinio.

Liepos mėn. "Naujienose" A. Nakas plačiai aprašo jaunimo stovyklą D a i n a v a netoli Detroito. Kiek daug jėgų ir pinigų ten sudėta, taip pat ir - daug vilčių, kad bus vieta mūsų jaunimui atspalaiduoti nuo blogų didmiesčio įtakų ir bent atostogų metu dvasia skaidrėti, lietuviškas tradicijas įgauti.

O kaip ištikrųjų yra? A. Nakas galė straipsnio lyg tarp kitko užsime-

na: "Kažkodėl mūsų jaunimas labai mėgsta demonstruoti alaus gėrimą paplūdimyje. . . O vandalizmo apraiškų, metal iš metų, stovykloje apstu". Tai gi, išėjo lyg tam strazdui: perėjo strazduikus, o išsiritu gegužiukas! Arba kaip Marketparko kazimierinėje mokykloje: Marijos Kaupaitės sukurta įstaiga lietuviųbei ugdyti dabar kaip tik ima smaugti tą lietuviųbei. . . Mums nuostabu, jei Mičigano Dainava pajėgė tiek pinigų ir darbo sutelkti, kodėl nepajėgė paprasčiausios tvarkos įvesti (pvz. kad stovykloje svaigalai nevartotini).

Betgi, atrodo, kad dėl jaunimo nuklydimų (alus paplūdimyje ir vandalizmas) daugiausia yra kalti patys Dainavos laikytojai ir rėmėjai, t. y. jie patys ta linkme stumia stovyklos moralę, gal būt, ne nenuvokdami, į kokią balą žengia.

Štai, kaip A. Nakas tai atskleidžia (taip švelniai, vos prabėgom, tartum ir jo sąžinė negryna): "Mancheste-ryje (tai artimiausias miestas nuo Dainavos) vyrauja nuomonė, kad lietuvių per daug geria. Iš valdžios pareigūnų yra patirta, kad apylinkės barai ir tavernos vasaros metu padvigubina savo Stocko pirkimą, bet lietuvių dėka dažnai ir jo pritrūksta. . ."

Vadinasi, ne tik miesto tavernų ir smuklių savininkai, bet net valdžios pareigūnai žino nenuginčijamą faktą, kad - lietuvių yra didžiausieji girtuokliai, neturį saiko. . . Ar tai tokia mūsų jaunimo stovyklos garbė, broliai? Tai į kokias "tradicijas" lenkia lietuvišką jaunimą D a i n a v o s rėmėjai bei lankytojai? Ar dr. A. Damušis kuris savo gyvybę iš kaceto išsaugojo - tik šitokiai "kultūrai" savo energiją dėjo, įsteigiant tą tariamai jaunimo stovyklą? Jau verčiau dabar dr. Damušis būtų pastangas tą įstaigą koregicijai uždaryti, kad nebūtų plačiose apylinkėse teršiamas lietuviu var das. . . Detroito didmiestyje mūsiškių girtavimas tiek nesimeta į akis - gre ta daugybės kitų nuodėmių lizdų. Tad ten ir apsiribokime savo "kultūra". O gražioje gamtoje, padorių ūkininkų apylinkėse - mūsų nuosmūkis per daug darosi ryškus, ir gėda akis degina.

Argi mes visi jau nepagydomai apkrėsti alkoholio liga ir todėl sąmoningai mėginame užsimerkti į šitokius reiškinius? Ar dar kai kam neaišku, kad ir vandalizmas (ir dvasinis atbukimas, divorsai etc) visada eina greta su girtybe?

Ir nesulauksime nė vieno lietuviu dvasininko, kuris atsimintų vyskupo Valančiaus apaštališką pavyzdį ir - pakeltų rimtą balsą prieš šitą mūsų "tradiciją"? A. L.

JONAS JASAITIS

Amerikos Lietuvių Bendruomenės Tarybos sesijoje perrinktas trims mė-
tams Centro Valdybos pirmininku. Į JAV LB Tarybos Prezidiumą išrinkti:
inž. V. Volertas, Dr. P. Vileišis, Dr. E. Armonienė, Dr. B. Nemickas ir
adv. J. Šlepetys. Kontrolės Komisiją sudarė: Dr. S. Biežis, kun. dr. A. Tra-
kis ir V. Višeikis. Garbės Teismas - Dr. B. Matulionis, Dr. A. Klimas, V.
Sidzikauskas, J. Jankus ir V. Bražėnas.

Jei Wilsonas būtų nesirgęs

Rašo - E. Karnėnas

tų Sąjungą, "įsiamžinęs" paskelbtais 14-kos punktų tautų apsisprendimo deklaracija, kuri tiek buvo "amžina", kaip ir Atlanto Charta, W. Wilsonas grįžo Amerikon su "amžina taika", tikėdamas, kad nereikės daugiau panašių karų vesti. Deja, jis čia rado stiprą opoziciją prieš jo taikos politiką, prieš jo įsteigtą Tautų Sąjungą.

Išsvargus sunkiose derybose Paryžiuje, Wilsonui nebuvo laiko atsigauti Baltuosiuose Rūmuose. Kad nugalėti opoziciją, jis 1919 rugsėjo mėn. leidosi į kalbų kelionę krašte. Po kalbos Pueblo, Colo., rugsėjo 25, jis fiziškai sugrįvo, iš ko niekad pilnai neatsigavo.

Jo paskutinės dienos buvo tragiškos. Negalėdamas tiesiogiai vadovauti vyriausybei, jis turėjo sėdėti ir žiūrėti kaip kiti vyrai kovojo pralo-

šiamą mūsų dėl jo didelio objekto. Ka da valdžia buvo išlaikyta jo vardu, 1920 kovo mėn. Senatas vėl atmetė taikos sutarties patvirtinimą. Jam pageidaujant, demokratų kandidatai gynė jo poziciją ir kvietė referendumu išspręsti Tautų Sąjungos klausimą. Bet rinkimai buvo pralošti ir W. Wilsonas iš Baltųjų Rūmų pasitraukė išsiekioves fiziškai ir sumuštas dvasiškai. Nauju JAV prezidentu buvo išrinktas Warren Gamaliel Hardir gas, respublikonas, ohaietis, izoliacinio šalininkas. Pat pirmoj kalboj Kongrese 1921 m. jis pasisakė prieš Tautų Sąjungą, taigi prieš W. Wilsono politiką.

Taip Amerika "atsidėjo" vienam iš didžiųjų savo prezidentų - Wilsonui už jo didelį taikos darbą. Ji nusisuko nuo jo. Taip Amerika nuėjo kita kryptimi, kuri nuvedė. . . II Pas. karą. Šiandien amerikiečiai pripažįsta, kad Wilsono tolregiškos pasaulinės politikos nepripažinimas Ameriką yra skaudžiai nubaudęs. Su II Pas. karu reikėjo grįžti atgal ir dar skaudžiau pakartoti kraujo praliejimą už jūrą. Ne gana to, dar neaišku kaip bus toliau. Ar nereikės dar ir III Pas. karo paragauti. . .

Istorija kartojasi. Mums yra žinoma kas atsitinka su karų laimėtojais, kai laimėtojai neišnaudoja rezultatų, kai nevykusiai sudaromos pokarinės sutartys. W. Wilsonas buvo teisingas. Laukiame antrojo Wilsono Baltuose Rūmuose, tik ne fiziškai paliegiusio, ne Maskvai pataikaujančio, bet su vilsoniška vizija prezidento.

SKAITYK IR PLATINK
LAISVĄ LIETUVĄ!

Iš praeities albumo. . . Mūsų karo lakūnai Zoknių areodrome. Sėdi iš kairės į dešinę - Leonaitis, Liorentas, Peseckas, Jankauskas ir Šimkus

Nepriklausomos Lietuvos Žemės Ūkio Pažanga

1918 metais lapkričio 14d. viešame Valstybės Tarybos posėdyje Vilniuje pirmosios Lietuvos Vyriausybės Ministras Pirmininkas prof. A. Voldemaras savo deklaracijos žodyje šitaip pasakė: "Esame žemdirbių šalis. Žemės ūkis yra Lietuvos gyvybės pamatas; juo remiasi mūsų pramonė ir prekyba, jis krašto mokesčių šaltinis. Ko dabar daugiausia reikia visam pasauliui? Maisto ir dar maisto. Tas, kas maistą gamina tas turi geriausią kelią gerinti savo būviui. Už maistą bus galima visko gauti - aukso ir kas brangiausia už auksą - visokių prekių."

Kitoje deklaracijos vietoje pažymėjo: "Lietuva pavirs į didelius laukus ir sodus, gražias pievas, tarp kurių išmėtytigrąžūs, paskendę žalumoje, ūkininkų namai. Viensėdžiai ir miesteliai surišti lygiais kaip delnas keliais. Kur pažvelgsi, pamatysi sveikus žmones, linksmus veidais. Kas pamatys Lietuvą, pasakys: čia darbo ir laimės šalis."

Tai įtakingo ano meto politikai ir giliai išveigiančio žmogaus į Lietuvos žemdirbių ateitį žodžiai. Ir kas iš mūsų dabar prisimena anuos laikus ir mūsų krašto pakitėjusį vaizdą po 20-22 metų, bešališkai galvodamas, galėtų pasakyti, kad tie anuometo Ministras Pirmininko ištarai žodžiai tapo beveik tikrovės paveiksliu.

Dar didelė dalis naujų ateivių prisimena mūsų Nepriklausomos Lietuvos atsikurimą ir jos gyvenimo augimą ir žydėjimą. Tik gal būt nedaugelis žmonių šis mūsų krašto pažangos keliu žygiavimo vaizdas nėra pakankamai aiškiai suprantamas ir jo kilimo padariniai suvokiami. Kad padėtis būtų suprantamesnė, pabandyti bendrais bruožais atskleisti ano meto Lietuvos žemės ūkio veido kitimą ir jo prisitaikymą naujam, šviesiam ir pažangos keliu žengiančiam gyvenimui.

Vertinant Lietuvos žemės ūkį pagal 1909-13 metų statistinius gamybos duomenis ir turint mintyje būsimosios Nepriklausomos Lietuvos plotą, - išskyla kai kurie būdingi reiškiniai, kurie rodo ano meto ūkinio nepajėgumo priežastis. Ano meto Lietuvos ūkininkas buvo tampa priekine ekonomine rūsija įjungtas į carinės Rusijos bendrąjį ūkio struktūrą. Tuo tarpu krašto klimatinės sąlygos buvo palankios mūsų krašto ūkį rikiuoti pagal V. Europoje vyraujančius ūkinės konjunktūros dėsnius.

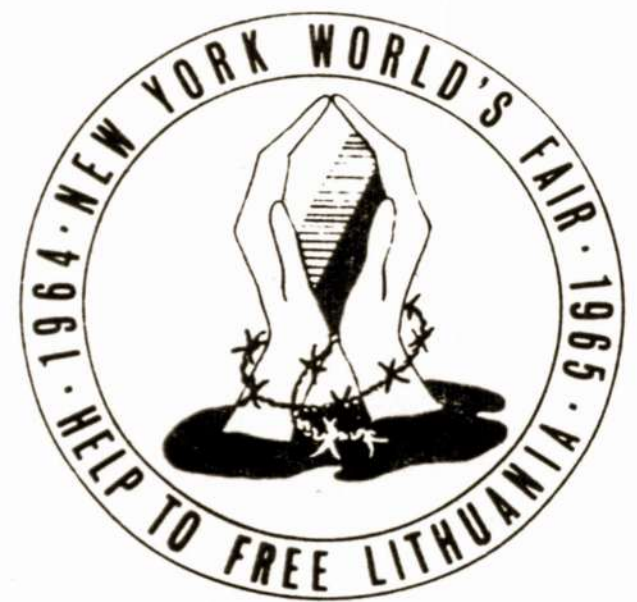
Vaizdžiai tariant, buvo pats laikas radikaliai pertvarkyti žemės ūkį ir

duoti naują posūkį gyvulininkystės gamybos kryptimi. Tačiau rusų caro valdžia neturėjo noro ir ūkinio intereso tai daryti. Šį klausimą gali aiškiai nušviesti Tarptautinio Instituto tuo reikalu surinkti statistiniai žemės ūkio gaminių duomenys. Tarptautinio Žemės Instituto metraščiųose (1914, 1939m. Roma) paduodama 1900-1938 metais bruto derlių mil. tonų: Lietuva, 1900-1913m. laikotarpyje gamino 1,23 mil. tonų, o 1924-1928 metų laikotarpyje - 1,60 mil. tonų, 1929-33 m. jau 2,06 mil. tonų ir galų gale 1934-38 metais 2,28 milijonai tonų. Krašto žemės ūkio gamybos produkcija padidėjo 88%. Ji pralenkė Daniją (58,8%), Švediją - (26,8%), Olandiją (57,1%), Airiją - (18,5%). Tik viena Suomija buvo pasistumėjusi pirmyn su 93,3%.

Iš šių duomenų matyti, kad Lietuvos laukų derlius labai pastoviai kilo per visą nepriklausomo gyvenimo laikotarpį. Beto, Lietuvos laukų ūkio produktų kokybė nepriklausomybės laikotarpyje taip pat kitėjo gerovės kryptimi. Drąsiai galima teigti, kad 1934-38 metais Lietuvos ūkininkai iš savo žemės gaudavo du kartus tiek gerybių, kaip kad jie gamindavo 1909-1913 metais. Vadinasi, tas pats žemės plotas ūkininkui kas met atnešė 2 kartus didesnę derlių, negu 1909-1913 metais. Be dvigubo derliaus padidėjimo, Lietuvos ūkininkas savo ūkio gamybą pasuko pagal V. Europos žemės ūkio gamybinę kryptį.

Jei prieš pirmą pasaulinį karą Lietuva į svetimus kraštus vežė tik 3 žemės ūkio produktus: linų pluoštą, sėmenis ir arklus. Ir tai šių produktų išvežimas buvo labai nedidelis. O kitų produktų tik nežymūs kiekiai ir tik pripuolamai.

Nepriklausomo gyvenimo metais

Pasaulinės Parodos proga rengiamos LIETUVIŲ DIENOS New Yorke Ženkliukas, laimėjęs konkurse pirmą premiją - \$100, paskirtą N. Y. Lietuvos Gydytojų Draugijos.

Ign. Andrašius

atsirado daug naujų eksportinių žemės ūkio gaminių. Pradedant linų pluoštu ir sėmenimis, sviestu ir sūriu ir baigiant kiaulieną, kiaušniais paukščiais ir paukštiena. Ir šia proga tenka pastebėti, kad carinės Rusijos laikais Lietuvos ūkis visai nežinojo pieno produktų išvežimo, o nepriklausomos Lietuvos laikais 1938 vien sviesto buvo išvežta 17,41 tūkst. tonų už 76,9 mil. litų. Tiek sviesto išvežta iš 360-400 mil. litų pieno. Lietuva tais pačiais metais gamino apie 1,6 milijardus litrų pieno. Vadinasi, eksportuojama buvo nedaugiau kaip 25% pagaminamų Lietuvos pieno riebalų. Reikia atsiminti, kad gaminant sviestą likdavo krašte liepas pienas, kuris buvo sunaudojamas ūkio produktų gamybos reikalam. Beveik 75% pagaminto pieno buvo suvartojama Lietuvos gyventojų mitybai. Išvežamojo sviesto rūšis buvo aukštos kokybės. Savo kokybę Lietuva sviesas buvo pralenkęs Olandijos sviestą ir priartėjęs prie pasaulio šioje srityje pirmūnės-Danijos. Tai aiškūs įrodymai, kad Lietuvos ūkininkas sumaniai tvarkė savo pieno ūkį ir sparčiai šuoliais artėjo prie pažangių kraštų gamybos. Labai įdomius duomenis apie Lietuvos žemės ūkio produktų išvežimą patiekia A. Simutis savo knygoje "The Economic Reconstruction of Lithuania after 1918." (New York, 1942). Toje knygoje jis nurodo, kad Lietuvos žemės ūkis per kooperatyvines organi-

zacias: Pienocentrą ir Lietūkį 1939 eksportavo už 320,9 mil. litų įvairių žemės ūkio gaminių. O visa Lietuvos metinė prekybinė apyvarta siekė 1,5 milijardų litų. Iš to kiekio tuo metu veikiantieji Lietuvoje kooperatyvai: Pienocentras, Lietūkis, Linas ir Sodyba darė apie 35% visos krašto prekybinės apyvartos. Tuo būdu Lietuvoje kooperatyvai turėjo gana didelį svorį. Kooperacija turi entuziastiškai nusiteikusių pasekėjų, bet turi ir priešų (ypač privatūs pirkliai). Tačiau niekas šiandien negali užginčyti, kad kooperacija yra moderniausia ūkinės raidos tobulėjimo forma. Lietuvos ūkininkas ir šioje srityje parodė savo aukštą sugebėjimą prisitaikymo kvalifikaciją. Ir tuo būdu jis gyvai jungėsi į modernaus civilizuoto pasaulio naują ūkinę sistemą.

Posūkis iš grūdų ūkio į gyvulininkystės gamybos linkmę iš Lietuvos ano meto ūkininko pareiklavo daug kieto darbo ir ištvermės. Jis turėjo parodyti didelį darbštumą ir kietą valią. Ir tai buvo darbas ne fantastiškom svajonėm skatinamas, bet kieto vargo ir didelio pasiaukojimo parodymas. Ir tose sunkiųjų bandymų dienos lietuviui kaimiečiui ir pagalbą atėjo savo natarimais, o kartais ir realiu pavyzdžiu pradžios mokyklų mokytojai, agronomai, pienininkai ir valdžia miestelių ar bažnytkaimių kooperatininkai. Tai buvo tie kaimo inteligentai, kurie naujų užmačių vilnimis ir ištikusio vargo našta dalijo si ir guodėsi. Bet kartu užsibrėžto darbo gairėms ryžtingai žygiavo. Ir tai ką pasiekė šie mūsų pilkojo sodžiaus pionieriai yra mūsų nepriklausomo laikotarpio pasididžiavimas ir didysis ūkinės gerovės laimėjimas. Jų darbo pastangų realūs re-

zultatai; krašto ūkio našumo pakilimas ir dėka kooperatyvinė ūkio formos, - atpalaidavimas žemės ūkio prekybos nuo įvairių išnaudotojų ir tarpininkų. Šiuo atveju Lietuvos kooperatinė ūkio sistema gali būti pavyzdžiu JAV ir kitiems kraštams.

Be čia sumintų ūkinėje srityje laimėjimų, mūsų kaimas sugebėjo dar duoti žymų lietuvių inteligentų prieauglį. Iš kaimo kilę inteligentų kadrai išskėlė Lietuvą iš užmiršto ir nežinomo krašto į sąmoningos tautos valstybę. Ir, anot prof. K. Pakšto, tautinis genijus mūsų paprastas, pilkas minias Lietuvoje pavertė tauta, nacija, kuri jau niekuomet nesutiks ATSIKAITI savo kalbos, savo religijos ir savo vėliavos, savo nepriklausomo valstybinio gyvenimo. Ir mažiau išveivijos remiama Lietuva su moliu ir vandeniu maišys savo kraują mūsųose pralietą ir lipdys plytas savai dar stipresnei, dar gražesnei, dar jaukesnei valstybei atstatyti (Žiūr. A.LK Darbai, 317 psl).

Kai I-ojo pasaulinio karo metu vokiečiai sugriovė Belgijos žydintį žemės ūkį ir našias dirvas pavertė apkasais ir karo griūvėsių liekanom, tada kultūringas pasaulis į vokiečių tautos sąžinę prabilo. Ir ši smurtą pasmerkė ir pasauliui parodė, kad tai yra laukinio vandalizmo darbai. O ar išgirdo šių dienų pasaulio sąžinė apie Baltijos ūkininkų sunaikinimą, žmogaus ir tautų suniekinimą ir nuteriojimą? O pagaliau, kaipgi laisvame laisvame pasaulyje gyvenęs lietuvis dėl šio barbariško Kremliaus žygio ir savo tautos kamieno naikini mo ir brutaliųjų vergijai laikom brolio lietuviu yra padaręs?

Socialogai ir visuomenės mokslo tyrinėtojai nurodo, kad kaimas yra tautos gyvybės lopšys, o ūkininkų luomas yra tautos sveikatumo ir moralinių vertybių saugotojas. Ir iš tikrųjų jau nuo senų laikų pastebėta, kad tik tos tautos yra pakankamai kūrybingos ir vaidina svarbų vaidmenį žmonijos pažangos ugdyme, kurias turi pastovų, sveiką ūkininkų luomą. Šiam teigimui pagrįsti gali būti pavyzdžiu Skandinavija, Pabaltijis, Olandija ir Belgija. Išėinant iš šito samprotavimo, reikėtų, kad laisvame pasaulyje gyvenęs lietuvis dėl visas pastangas parodyti pasauliui sovietų sąjungos brutalius tautų okupacijas ir ūkininkų luomo naikinimo priemones. Tai yra laisvame pasaulyje gyvenančių lietuvių didžiausias ir reikšmingiausias ginklas, kuriuo jis gali lengvinti pavergtam lietuviui išlaikyti savo sąmoningos tautos gyvybę.

Autorė - Rūta Kavaliauskaitė iš Sydnejaus, Australijos.

Jis vaizduoja dvi spygliuota viela surištas rankas, maldingai kylandias iš kraujo klanų, jų tarpe - mūsų trišpalvė. Ženkliukai bus platinami Lietuvos Dienos metu ir juos galima užsisakyti, pasiunčiant paštu \$ 1. Jų yra 3 rūšių: susraigteliu (tack), su segtuku (safety catch pin) ir su grandinėle (link for charm).

Aukos siųstinis šiuo adresu: A. Setikas, 317 - 84 Street, Brooklyn, N. Y. 11209.

Ženkliukų platinimo pelnas eina pa dengimui susidariusių išlaidų rengiant Lietuvos Dieną.

(dešinėje) Ženkliuko autorė RŪTA KAVALIAUSKAITĖ

62-oji tąsa

Mes laukiame sugulęto nusususio vyšnių sodelio patvory. Iš dvaro namų retkarčiais atskrenda iki mūsų paskiri šūkavimai, bet šiaip tas raudonųjų "pokilis" vedamas pakankamai tyliai: nėra dainų ir klyksmo, kokie paprastai būna bolševikų nugerimuose. Matyti dar nepakankamai išgerta samagono, ar iš viso jo mažai turėta. Mūsų puolimui toji aplinkybė nėra palanki. Jei jie būtų gerokai girti, - puolimo pasisekimas būtų užtikrintas.

Mes laukiame sugrįžtant savojo žvalgo. Slenka minutės, o jo vis nėra.

Kieme ta pati ramuma, retkarčiais nutraukiama tik arklų prunkštimo.

Pagaliau atsiranda ir žvalgas.

Kieme, jo pranešimu, yra iš viso penki vežimai (tris iš jų mes matome), kuriuose miega ar tik sugulę raudonieji. Kiek jų yra vežimuose, sunku spėti. Sargyba iš dviejų karių budi ties anais vežimais, netoli šulinio. Prie trobos jokios sargybos nesimato, bet jo nuomone, ir ten ji turėtų būti.

Už namo yra sodas, kuris leidžiasi į mažą pakalnę ir ten žemai yra pirtis. Už pirties yra uredas ir už jo pliki laukai iki pat Viešintų-Palėvenės vieškelio. Tokia yra padėtis.

Visa mums nelaimė, kad priešas yra išsidėstęs labai plačiai: name (reikia manyti) yra jų vadovybė, vežimuose kariai ir sargybos čia bei sode ar prie pirties.

Mūsų jėgos yra per mažos, kad galėtume iš karto suduoti mirtiną smūgį, puldami visus galimus pasi priešinio taškus.

Mūsų vado neryžtingumas ir neapsprendimas kas daryti, sukelia gan karštus ginčus, kuriuose dalyvauja visa mūsų "armija", išskyrus Perkūną ir mane. Vieni yra linkę vis vien pulti, - suduoti staigų ugnies smūgį ir vežimus ir namą ir žaibu dingti gu-

by laukuose, pasitraukiant į mišką. Kiti mano, kad jų jėgos yra per didelės ir per daug išsklaidytos ir mes neturime nei mažiausios garantijos, kad mūsų pasitraukimas ir smūgis bus sėkmingas. Jų manymu, po minutės kitos, paaiškėjus puolamosios ugnies silpnumui, gali jiems gimi mintis pereiti į kontrpuolimą ir tada, - anot jų, rezultatai mums nebus palankūs. Jie siūlo palikti priešą ramybėje ir pasitraukti.

Abi pusės savo nuomonių laikosi ir nenusileidžia. . .

Galų gale įsikūša vadas ir įsako pasitraukti, palaikydamas nuomonę, kad mūsų jėgos yra per mažos šiam puolimui ir galime susilaukti tik be-reikalingų nuostolių.

Čia pirmą kartą turėjau progos gyventi nepaklusnumo pasireiškimą: du atkakliausiai reikalavę puolimo vyrų pareiškia, kad jie vis vien puls. . . O jūs, sako jie, - eikite, kaip bobos, atgal į mišką. . .

Vadas dar bando geruoju juos atkalbėti, bet jie užsispyrę. Pagaliau, nieko kito nebelieka, kaip palikti juos pasirengusius puolimui, sutariant, kad jie leis mums atsitolinti nuo dvaro ir ataką pradės po dešimties minučių. . .

Padėtis labai "neskani". Bet vadas jau nenusileidžia ir įsako mu-

ms trauktis. Prie pramuštagalvių pasilieka dar vienas, vadinasi, jie lieka trys. . .

Mes perbėgimais dingstame gubų laukuose. . .

Mūsų visų nuotaika nekokia. . . Nei šis, nei tas. . . Paliekame tris vyrus mūšiu, kuriam buvom pasiryžę visi.

Netrukus mes pasiekime lauko galę stovinčią kaimo plytinės būdą. Nuo čia prasideda gabalas pievos, eina iki pat miško.

Sugulam ir nei žodžio netardami laukiame iš dvaro audros. . .

Praslenka dešimtis. . . dvidešimtis minučių. Tyla.

Iš čia mes beveik nieko nematome. Vien tamsūs kontūrai dvaro pastatų ir tie žiburiai namo languose. . . Nors dangus rytų pakrastyje yra aiškiai šviešėja, bet toji šviesa dar nenugali žemės paviršiuje esančios tamsos.

Staiga ten dvare sudunda granatų sproginimai!

Girdime baisy klyksmą susimaišiusių su automatų tratėjimą. . . Netrukus dvare šaudo visi. . . Tų šūvių tiek daug ir jie skrenda iš visų dvaro pakraščių. . . Šviesos languose dingsta, o šūviai nei nemanomai nurišti.

Mes susijaudinę sekame tuos garsumus, pulkiai žinodami ką jie lemia. . . Toji audra tęsiasi gerokai virš dvidešimties minučių.

Lietuvos Milžinai

Kovojančios Lietuvos Partizano atsiminimai

IS NETOLIMOS PRAEITIES

Tikrų įvykių apžvalga

ms trauktis. Prie pramuštagalvių pasilieka dar vienas, vadinasi, jie lieka trys. . .

Mes perbėgimais dingstame gubų laukuose. . .

Mūsų visų nuotaika nekokia. . . Nei šis, nei tas. . . Paliekame tris vyrus mūšiu, kuriam buvom pasiryžę visi.

Netrukus mes pasiekime lauko galę stovinčią kaimo plytinės būdą. Nuo čia prasideda gabalas pievos, eina iki pat miško.

Sugulam ir nei žodžio netardami laukiame iš dvaro audros. . .

Praslenka dešimtis. . . dvidešimtis minučių. Tyla.

Iš čia mes beveik nieko nematome. Vien tamsūs kontūrai dvaro pastatų ir tie žiburiai namo languose. . . Nors dangus rytų pakrastyje yra aiškiai šviešėja, bet toji šviesa dar nenugali žemės paviršiuje esančios tamsos.

Staiga ten dvare sudunda granatų sproginimai!

Girdime baisy klyksmą susimaišiusių su automatų tratėjimą. . . Netrukus dvare šaudo visi. . . Tų šūvių tiek daug ir jie skrenda iš visų dvaro pakraščių. . . Šviesos languose dingsta, o šūviai nei nemanomai nurišti.

Mes susijaudinę sekame tuos garsumus, pulkiai žinodami ką jie lemia. . . Toji audra tęsiasi gerokai virš dvidešimties minučių.

Pagaliau pradeda aprimti, tegirdime pavienius šūvius ir nenustojantį šūkavimą. . .

Mums aišku, kad mūsų vyrai šiame šaudyme jau nebedalyvauja, šaudo sribrai ar raudonukai vis dar besigindami nuo užpuolėjų. . .

Mes nesikalbame, bet nesunku atspėti, jog pas visus yra viena ir ta pati mintis: kas nutiko mūsų draugu žius? Kaip jiems pasisekė pasitraukti? Ar visi jie grįžta?

Slenka jaudinančios įtempimo minutės. . .

Jokio garso, kuris praneštų mums apie mūsų bičiulių buvimą mus supančioje ryto prieblandoje nėra. . . Tik dvare vis matome žybciojančias elektrines lemputes, rodančias ten vykstantį judėjimą. . . Šiaip tyla. . . Ir nemaloni tyla. . .

Kur jie?!

Jau senai praslinko tas laikas, kuris jiems buvo reikalingas, kad sugrįžus pas mus, bet jų vis nėra. . .

Vadas įsako pasitraukti į mišką. Ryto šviesa jau skverbiasi į laukus ir kai kuriuose žemesnėse vietose susidaro ploni rūko kamuolėliai, dengdami pievą.

Mes apleidžiame plytinės būdą ir traukiames miško pusėn. Nuotaika patalpusiai bloga, nors niekas nekalba. . .

Pagaliau mes pastekiame miško

pakraštį ir čia vėl sugulame, vis neprarasdami vilties kur nors pamatyti juos. . . Deja, jų nėra! . . .

Čia mes išbūname geroką valandą ir matomumas tiek geras, kad galim matyti net iki pat dvaro ribų. . . Kur jie?!

Šiame, mūsų matomame plote, jų nėra. . .

Toliau čia laukti nebelieka jokios prasmės. . .

Mes traukiames tose dešimtyse kaimo link pamažu, sunkiai vilkdami kojas šlapia miško žole. . . o širdyje taip sunku. . .

Kol jie buvo su mumis ir ginčijosi dėl dvaro puolimo, mano širdyje buvo gimes kartelio jausmas tiems nepaklusniems draugams, dabar jis išnykęs. . . Man visa širdimi galima tų veidų ir tų kietai užsispyrusių kovai vyrų.

Jau buvo pakankamai šviesu, kai mes pasiekėm tą sudegusio kaimą. . .

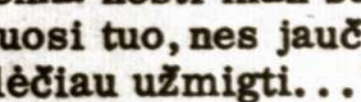
Atsirado įvairiausių spėliojimų: galėjo jie prasimušti į kitą dvaro pusę ir pasitraukti Subačiaus kryptimi. Galėjo. . . Bet niekas netiki, tik raminausi save, kad tuos brangius draugus veidus dar pamatys. . .

Čia mes praleisime dieną ir tik netendant pasijudinsime šimonų girios pusėn, ieškodami kontakto su ten esančiais kovotojais.

Įsakoma visiems susirasti sau patogesnes vietas nakvynei. Sunkus uždavinys: kaimas nudegęs iki pamatų net būvę namų rūšiai užversti. . . Bet mes šiaip taip susitvarkome. Pirmą sargybą tenka nešti man su Perkūnu ir džiaugiuosi tuo, nes jaučiu, kad vis vien negalėčiau užmigti. . . Vyrai sugula, bet katras iš jų miegos? . . .

Saulė jau petekėjusi, bet mes jos dar nematome, ji dengiama miško. . . Bunda labai gražus rytas. . .

BUS DAUGIAU

Spaudos ir gyvenimo verpetuose ...

NEŽINANT-NEREIKIA KLAIDINTI

"Dirvoj" š. m. VII. 15d. Laiškų skyriuje tilpo šis laiškas:
"VOLDEMARAS PROFESORIAUJA KINIJOJE. Dirvos 69 nr. V. Rastenis savo straipsnyje rašo, apie A. Volde-
 marą. Jame pasakys: rusams Lietu-
 vą užplūstant tarėsi esąs dabar vėl
 Lietuvai būtinai reikalingas. Jokie
 atkalbinėjimai nesulaikė, atvyko į Ky-
 bartus ... "Tą naktį Volde-
 marai iš Saug. D-to buvo perkelti į
 Kauno Sunkiųjų Darbų kalėjimą. An-
 troje liepos mėn. pusėje, buvo gauta
 iš kalėjimo žinios, kad Volde-
 marai išvežti. Spėjo, kad išvežė Rusijon.
 1947m. iš Sibiro per Vladivostoką iš-
 sivadavęs buv. aukštas lenkų pareigū-
 nas, grįžęs Lenkijon, davė spaudai
 žinių, kad A. Volde-
 maras profeso-
 riaujas aukštoje mokslo įstaigoje
 Port-Arthure, Kinijoje.
 J. D., Chicago

ŠTAI FAKTAI: Port-Arthuras
 (kiniškai Liu-šun-kou) 1945 metais
 buvo užimtas rusų-sovietų ir išlai-

kytas okupacijoje iki 1955 metų, ka-
 da buvo perleistas Kinijai. Taigi, mi-
 nimais 1947 metais šis uostas buvo
 dar rusų administracijos žinioje, o
 ne kinų.

Autoriaus minimas **Volde-
 marų** perkėlimas iš Saug. D-to į Kauno ka-
 lėjimą neatitinka tiesai. Volde-
 marai nebuvo suimti ir visais įvy-
 kiais atrodo taip: (mums rašo p. X.)

"Kai 1940m. birželio 15d. rusų tan-
 kai iš Gaižiūnų jau atsirado Kauno
 gatvėse, dauguma aukštesniųjų mūsų
 saugumo valdininkų jau buvo vokie-
 čių pasienyje. Dir. Povilaitis su mi-
 nisteriu Skuču jau keletą dienų sed-
 jo Povilaičio ūkyje už Jurbarko.

Tos dienos vakare viceministeris
 Giedraitis, ėjęs Vid. reik. min. parei-
 gas pasiteiravo telefonu, kas dar yra
 likęs Saug. D-te. Radęs vyr. vald. Jo-
 ną Dainauską, paskyrė jį eiti D-to
 direktoriaus pareigas. Tai buvo šeš-
 tadienis. Sekmadienį, birželio 15d.
 dar buvo visai ramu, bolševikai dar
 niekur nesikišo ir nieko neužiminėjo
 O komendantas Bobelis prie to dar

išleido įsakymą, kad visi sąžiningai
 eiti pareigas ir bet kokie išsišoki-
 mai, esą, bus griežtai sutramdyti.

J. Dainauskas stropiai sėdėjo Saug
 D-to direktoriaus kėdėje. Tą patį va-
 karą Giedraitis paskambinęs Dainau-
 skui ir pranešęs, kad iš Kybartų trau-
 kiniu Kaunan vyksta Volde-
 maras ir jį lydi du geležinkelio policijos poli-
 cininkai. Įsakė Kauno stotyje jį palim-
 ir uždaryt į Saug. daboklę. J. Dainaus-
 kas pasiuntė į stotį dar esančius du
 lietuvius valdininkus (pavardės yra
 žinomos), kurie ir suėmė Volde-
 marą stotyje ir pristatė į saugumą. **Volde-
 maro žmonos nelietė.** Ji apsistojo
 viešbutyje. Birželio 17d. (jau pirma
 diena) Dainauskas gavo iš Giedraičio
 įsakymą persiųsti Volde-
 marą į Kauno kalėjimą. Tai įvykdė kvotų valdi-
 ninkas J. P.

Ir tą dieną mūsų saugume dar jo-
 kių bolševikų nebuvo. Tik tos dienos
 ir pavakarį, jau gerokai po pietų, į
 Saug. D-tą atvyko būrelis naujų jau
 būsimų raudonųjų pareigūnų. Visi jie
 suėjo pas budintį valdininką ir vienas

iš jų, mažo ūgio, mandagiai prisista-
 tė: esu dabar jūsų ministeris ir at-
 vedžiau jums naują direktorių. To
 "ministerio" pavardė Mickis, o nauj-
 "direktoriaus"- Medzys. Buvo iškvie-
 stas J. Dainauskas ir jie visi užlipo
 viršun, vykdyti perdavimo. Čia rei-
 kia pažymėti, kad tą dieną pradėjo
 veikti nauja Paleckio "vyriausybė".
 Iš Telšių dar nebuvo atvykęs tikras
 Vid. reik. min. Gedvila, tai jo parei-
 gas ėjo Žemės ūkio min. Mickis.
 Mickio svitos tarpe buvo ir man du
 gerai pažįstami studentai: Eug. Meš-
 kauskas (vėliau Paleckio asmeninis
 sekretorius) ir Zdanavičius. Abu ži-
 nomie komunistai.

Okupanto išleistoje knygoje "Revo-
 liucinis judėjimas Lietuvoje", 915
 puslapyje. Išleista Valstybinės Politi-
 nių mokslų ir literatūros leidyklos
 Vilniuje 1957 m. puslapyje 892 rašo-
 ma, kad Volde-
 maras Augustinas, gi-
 męs 1883 metais ir miręs 1944 m.

Kaip tad jis galėjo, anot p. J. D. prc
 fesoriauti 1947 metais Port-Arthuro
 aukštoje mokslo įstaigoje?

"Tėviškės Žiburiuose" V. K. rašo:
**KUR YRA ULMANIS, PEATS IR MER
 KYS ?** Būdamas Švedijoje Chruščio-
 vas kvietė latvius išsivesti grįžti na-
 mo. Ryšium su tuo "New York Times"
 praėjusią savaitę išidėjo straipsnį,
 kurį persispausdino daugiau JAV ir
 Kanados laikraščių, apie buvusį ne-
 priklausomą Latvijos prezidentą K.
 Ulmanį. Ten rašoma, kad 1940m. lie-
 pos 22d. iš vieno traukinio Maskvoje
 buvo išvestas Latvijos prezidentas,
 K. Ulmanis. Jo atvežimas Maskvon
 būtų buvęs nepastebėtas, jeigu stoty-
 je nebūtų pasitaikęs tuo metu britų
 karininkas majoras Croxton Sillery
 Vale, kuris anksčiau buvo buvęs kari-
 niu attache Rygoje.

Toliau straipsnyje pastebima, kad
 nežinint įvairių Vakarų valstybių
 pasiteiravimų, jokių žinių iš sovietų
 vyriausybės apie Ulmanį negauta. Ra-
 šoma, kad toks pat likimas ištikęs ir
 estų prezidentą Konstantin Peats ir
 lietuvių Antaną Merkį.

Autorius atpasakoja Pabaltijo vals-
 tybių prijungimą prie Sovietų Sąjun-
 gos, ilgiau sustodamas prie Latvijos
 prezidento Ulmano. Pabrėžiama, kad
 Ulmanį prezidentūroje lankė įvairūs
 sovietų pareigūnai net pats Višinskis
 ir jam buvo siūloma palikti kraštą
 ir vykti Šveicarijon. Ulmanis į tai at-
 sakęs: "Aš esu latvis ir neturiu joki-
 o noro palikti savo kraštą." Po to
 jis buvo jėga išvežtas į Maskvą.

IDOMUS DERINYS - TIESA ?

Lietuvių Istorijos Draugija (adre-
 sas- 4545 West 63 st, Chicago, ILL)
 kurios pirmininku yra gerb. kun. Dr.
 Matulaitis, valdyboje žinoma kultūri-
 ninkė ir pedagogė Rūgūtė, leidžia žur-
 nalą "Tautos praeitis" atskiromis
 knygomis, kurių jau net 4 yra išėjusios.

Štai, nuroje ne taip jau senai šios Lie-
 tuvių Istorijos Draugijos sekretoriu-
 mi ir "Tautos praeities" redaktorium
 tapo p. Jonas Dainauskas, kuris... yra
 kartą ir Cross World Books and
 Periodical knygyne (333 So Wacker,
 Chicago) lietuviško skryliaus dėdėjas
 Šis knygnas turi monopolinę teisę
 aprūpinimui bolševikine literatūra
 visų, kas ja domisi... Net mūsų gar-
 sioji "Vilnis" neteko teisės tiesiogini-
 nei išsirašinėti komunistinę literatū-
 rą iš Lietuvos, - tenka ieškoti tarp-
 rinkavimo šiame knygyne...

IDOMUS SUTAPIMAS ..

Paralelizmas tarp Loncolno ir Ke-
 nedy:
 1) Abu rūpinosi civilinės teisės įs-
 tatymu. 2) Lincolnas išrinktas 1860
 metais, Kennedy - 1960. 3) Abu nu-
 žudyti penktadienį, abu dalyvaujant
 žmonių miniai. 4) Abiejų presiden-
 tų įpėdiniai buvo vardu Johnson -abu
 pietiečiai. 5) Lincolno Johnson gimė
 1808 metais, Kennedy Johnson
 gimęs 1908 metais. 6) Lincolno Žu-
 dikas Booth gimė 1839 metais, Ke-
 nedy žudikas gimęs 1939 metais.
 7) Booth ir Oswald abu buvo nužudyti
 prieš teismą. 8) Abiejų žmonių
 būtruko neštumas begyvenant Baltuo-
 se rūmuose. 9) Lincolno sekreto-
 rius vardu Kennedy patarė jam nei-
 ti į teatrą, kur jis buvo nužudytas, o
 prez. Kennedy sekretorius vardu Lin-
 coln patarė jam nevažiuoti į Dallas...

KIEKVIENO PIRŠTAI Į SAVE LENKTI

J. KADAGYS

Lietuviškas priežodis, kad kiekvie-
 no pirštai į save lenkti, perkelta pra-
 sme, daug tiesos pasako. Veik kiek-
 vienas žmogus pirmiausia yra susi-
 rūpinęs savimi, savo kišene, savo a-
 teitimi, o tik po to rūpinasi kitais.
 Žinoma, yra ir išimčių, bet jos labai
 retos, bent pasauliečių tarpe.

Kai prieš kelias savaites Senate
 buvo svarstomas įstatymo projektas
 pakelti kongresmanams atlyginimą
 į metus net po 7.500 dol. tai tas pro-
 jektas praėjo nepaprastai greitai ir
 be ilgesnių diskusijų. Ponams Atsto-
 vų Rūmų nariams dabar metinė alga
 iš 22.500 dol. pakelta iki 30.000 dol.
 Tie 7.500 dol. (tai vidutinio darbinio
 ko metinė alga) buvo pridėta ir prie
 taip jau neblogos algos, palyginus, la-
 bai lengva širdimi, - kaip niekur nie-
 ko. Reikia nepamiršti, kad be pagrū-
 dinės algos ponai kongresmanai dar
 gauna įvairių priedų, kaip tai rašti-
 nės išlaikymai, sekretoriams ir tt.
 Jų visos tarnybinės kelionės, viešbu-
 čiai ir kitos išlaidos, paprastai, yra
 valdžios apmokamos. Beto dar gauna
 reprezentacijai. Žodžiu, jie gali lais-
 ai važinėti Cadillacais ir jų senatvę
 aprūpinti neblogomis pensijomis. Pa-
 galiau, nemaža jų dalis dar turi paša-
 linių pajamų ir nemažas nuosavybes.

Keistu sutapimu, veikt tuo pačiu lai-
 ku buvo svarstomas ir pensijų pakei-
 limo įstatymo projektas. Ir va čia
 jau pasirodė visame nuogume, net ir
 rinkiminiais metais, kongresmanų
 nepalankumas šiai propozicijai...
 Pensininkams pensijų pakėlimo
 klausimas vien tik taip vadinamame
 "Ways and means" komitete buvo
 svarstomas net 3 mėnesius ir pagali-
 au tik po karštų diskusijų buvo nu-
 tarta pakelti tas pensijas... 48 dolo-
 rius į metus! Vadinasi... džiaukitės
 ir jūs skurdžiai!.. Mes gavę pakėli-
 mą 7.500 dol., pakeliam ir jums 48
 dolerius į metus... (Tą pensijų pa-
 kelimą dar turės patvirtinti Kongre-
 sas). Idomu... Kai Kongreso narys
 už sau gautą pakėlimą galės laisvai
 pirktis puikų Cadillacą, tai pensininkas
 vos įstengs sumokėti vieno mėne
 sio nuomą už savo vieno kambario
 "butą"...

Atitinkamos Senato pakomisės su-
 rinktais daviniais, tik vienas iš ketu-
 rių pensininkų yra pakankamai apsi-
 draudęs ligos atveju. Kiti gi apsidrau-
 sti nepajėgia, dėl draudimo brangum-
 ir gyvena tik iš pensijų.

Kaip žinome, aukščiausia pensija
 iki šiol buvo \$ 127 mėnesiui. Dabar
 gi būtų \$ 131. Tačiau pensininkų gau-

namas vidurkis yra \$ 77, o pekėlus
 keturiais doleriais bus 81 dol. Kaip
 su tokia suma gali išgyventi ir išsi-
 versti pensininkas, neturįs kitų pra-
 gyvenimo šaltinių, kai šiandien pra-
 gyvenimas taip brangsta, sunku įsi-
 vaizduoti ir vargu ar tie patys Kongre-
 reso atstovai "pakėlę" tas pensijas
 galėtų jiems patarti... Beto, nereikia
 pamiršti, kad senatvėje visokių nega-
 lavimų ir ligų pasitaiko dažniau. O
 kam nežinomos yra šių dienų šiame
 krašte gydymosi išlaidos? Rimtes-
 nės ligos atveju, tos mėnesinės pen-
 sijos vargu užteks vienos dienos ligo-
 ninės gydymui, vaistams ir daktarui
 apmokėti. Taigi, visi tie sofistai iš-

vedžiojimai prieš socialinę medic-
 ną ar net ir prieš tą vadinamą medi-
 care planą, neturi pagrindo, nes jie
 slepia savyje savonaudiškus tikslus
 ar gina kapitalinių draudimų bendro-
 vių interesus. Reikia tik stebėtis, kad
 Amerikoje, tame visokios pažangos
 krašte, dar nėra visuotinio ligos drau-
 dimo. Amerika, būdama turtingiaus-
 sias pasaulyje kraštas, "nepajėgia"
 tokio draudimo įsivesti, kai kiti Euro-
 pos ir net Pietų Amerikos kraštai
 jau senai jį turi, nors ir naudojami
 Amerikos finansine parama.
 Demokratų valdžia sakosi labiau
 rūpinasi darbo klasės reikalais, bet
 turėdama Kongrese aiškią daugumą

Jau 50 metų

Nors apie tai yra prirašyta virš
 3.000 knygų, kad pirmąjį pasaulinį
 karą išprovokavo Serbijos naciona-
 listai, siekę išlaisvinti iš Austrijos
 valdžios slavų tautas, bet prasiškęs
 50 metų nuo to įvykio, verta bent ke-
 liais žodžiais tati prisiminti.

Štai, vienas slaptos nacionalistų or-
 ganizacijos narys - Gavrilas Princi-
 pas 1914 m. birželio 28d. nušauna
 Austro-Vengrijos sostą įpėdinį Pra-
 ną Ferdinandą ir jo žmoną Sofiją. Tai
 įvyksta Sarajevo mieste, Bosnijoje,
 kai juodu atvyko oficialiam vizitui.

Minėtose raštuose šis įvykis labai
 įvairiai komentuojamas. Kokios buvo
 tikrosios priežastys šiam atentatui,
 atrodo, lieka mįslė iki šių dienų. Vie-
 ni rašo, kad įpėdinis buvo gana pro-
 tingas ir geras žmogus, tad nebuvo
 reikalo jį žudyti. Kiti sako, kad įpėdi-
 nis buvęs priešininkas naujoms re-
 formoms, kurias bandęs jo tėvas im-
 peratorius Pranas Juozas, norėdamas
 suteikti slavams kiek daugiau
 laisvių. Bet ar neglūdi tikroji šio a-
 tentato priežastis prisiminimuose
 įvykių, kurie buvo prieš 625 metus,
 Ir štai, liepos 28d. Austro-Vengri-

kai ties Kosovu 1389. VI. 28d. buvo
 serbų pralaimėtas mūšis... Kiekvie-
 nas serbas tą pralaimėjimą serbė
 giliai savo širdyje, o kiekviena serbė
 laimino savo vaiką keršto žygiams.
 Tas atentatas buvo tikroji kibirk-
 stis dideliame karo gaisrui...
 Po atentato, visą liepos mėnesį
 tarp Europos sostinių ėjo labai inten-
 syvus diplomatinis judėjimas... Rusi-
 jos caras Nikolajus II keitėsi beveik
 kasdien telegramomis su Vokietijos
 kaizeriu Vilhelmu II, prašydamas
 tarpininkauti ir atkalbėti Austriją
 nuo karo. Caras karo nenorėjo. Ta-
 čiau Rusijos generolai, vadovaujami
 gen. Januškevičiaus, tiesiog spirte
 spyrė carą skelbti mobilizaciją... Ne-
 rimo ir Vokietijos generolai... Vokie-
 tijos gen. štabo viršininkas gen. Molt-
 ke pasiuntė savo specialų pasiuntinį
 pas Austrijos gen. štabo viršininką
 von Holtendorffą, siūlydamas savo
 paramą... Taigi, kai tų kraštų valdo-
 vai keitėsi telegramomis ir siekė iš-
 lyginimo vengdami karą, jų štabų vir-
 šininkai tuo pačiu laiku rengėsi jam.
 Ir štai, liepos 28d. Austro-Vengri-

irgi "nepajėgia" tokio įstatymo pra-
 vesti...

Tiesa, prez. L. Johnsonas skelbia
 viename iš savo programos punktų
 ir kovą su skurdu. Tai gražu ir gerai
 Bet, deja, matome spaudoje nuotrau-
 kas, kokiose lūšnose ir be jokių pato-
 gumų dar tebegyvena jo paties ar
 žmonos dvaruose darbininkai... To-
 kių "palocių" tik Sov. Sąjungos kolcho-
 zuose galime užtikti. Amerikai ir tų
 dvarų savininkams garbės tikrai ne-
 dardo. Taigi, ar ne teisingiau būtų
 pradėti tą kovą su skurdu nuo savęs
 Amerikoje dar neviskas auksu bliz-
 ga. Čia skurdo ir socialinės nelygy-
 bės dar nemaža. Tad ar neteisingiau
 būtų, vietoj išmetus kas met šimtus
 milijonų dolerių komunistų ir komu-
 nistuojančių kraštų remimui, tuos mi-
 lijonus snaudoti savo krašto skur-
 dui mažinti ir socialinei lygybei su-
 švelninti?

ja paskelbia karą Serbijai... Netru-
 kus Rusija skelbia karą Austro-Ven-
 grijai, užstodama serbus, o Vokietija
 skelbia karą Rusijai.
 Austrija buvo įstiktinusi, kad šis
 karas bus lokalinis ir neišeis iš Bal-
 kanų ir pergale bus nesunki, nugalint
 Serbiją. Bet karo banga labai greit
 užliejo beveik visą Europą...
 Pasekos šio karo sukretė visą Eu-
 ropą: Austro-Vnegrija subirėjo. Vokie-
 tija apkaltinta karo kurstymu, jį
 pralaimėjo. Romanovų imperija iš-
 virtė į proletariato diktatūrą. Anglijos
 imperija atsėdūrė braškėjimo
 stadijoje. Prancūzija nesugebėjo iš-
 naudoti karo laimėjimo... Į tą karą
 išivėlė ir Amerika.

Karo pabaigoje gimsta vadinamoji
 Wilsono 14 punktų deklaracija, ku-
 riuje visos tautos skatinamos gyventi
 demokratine santvarka ir visoms
 tautoms, didelėms ir mažoms, siūlo-
 ma apsisprendimo teisė. Tąja privi-
 legija pasinaudoja ir Lietuva, tapda-
 ma laisva ir nepriklausoma valsty-
 be.
 Paulius Erdvys

Iš praeities albumo... Pirmojo pasaulinio karo pradžią prisiminus... Caro karių priesaika prieš išvykstant į frontą.

Immediate Openings

— FOR —

COOKS

SALAD MEN

These are permanent opportuni-
 ties for qualified, reliable appli-
 cants. Six day week. Excellent
 working conditions and pleasant
 surroundings. Steady work.

Please apply — MR. WOLF

Midwest Country Club

35th AND CASS
 OAK BROOK, ILLINOIS

2nd COOK-MATURE WOMAN
 Experience nessessary. Live in Own
 room.
 Barrington area residence.
 References. Winters in Florida.
 LA 5-0065 or Wk-Ends 827-2592

Registered Nurses!

Immediate Positions Available
 In This Desirable
 "Catskill Resort Area"
 YOU CAN HAVE COMPLETE
 ACCOMODATIONS
 WITH GOOD PAY
 PERMANENT POSITION
 70 BED HOSPITAL
 Mail Application to Dept. H. N.
 Apply in Person or
 PHONE 2200
 LIBERTY

LOOMIS HOSPITAL
 LIBERTY, New York

Mūsų Vargai

J. MIŠKINIS

Nepaslaptis, kad dauguma lietuvių sugrįžę iš kitataučių mokyklos į namus nebenori lietuviškai kalbėti. Tokiose šeimose lietuvių kalba tapo lyg našlaitė. Beto, yra tėvų, kurie didžiulioji, kad jų vaikai išmoko svetimą kalbą, o apie užmiršimą savos visai nesijaudina.

Mūsų spauda dažnai kelia šį opų klausimą ir nurodo įvairias nutautėjimo priežastis. Priežasčių yra daug ir mes jas paviršutiniškai tenusakome. Pirmoji eilė kaltiname įvairiausius išorinius pavojus, o savo asmeninę kaltę tik prabėgomis paminime. Vadinas, kaltės ieškome kitur. Kitaip tariant, kalti kiti, bet ne mes.

KAS KALTAS ?

Mano manymu, kalti patys tėvai. Nekaltinkim kitų, bet ieškokim kaltės savyje ir daugiau kreipkime dėmesį į savo vaikus. Jeigu tėvai daugiau persilims gimtosios kalbos būtinumu ir jei jie savo vaikų širdyse įdiegs visiems gerai žinomą lietuvių kalbos tėvo Jono Jablonskio posakį: "Gera svetimomis kalbomis kalbėti, didi gėda savos gerai nemokėti."

Gyvenant svetur savo kalbos mokėjimas tampa pirmaeilės reikšmės klausimu. Jaunuoliai gerai nemokėdami savo tėvų gimtosios kalbos niekuomet negalės tinkamai įsijungti į savo tautos amžiais sukurtus dvasinius lobius, o tuo pačiu nesutaps ir nesuaugs su savo tauta. Prieaugančiai kartai savo tėvų gimtosios kalbos mokėjimas yra pirmaeilis klausimas. Jų lietuvių tiek bus stipri, kiek bus stiprus gimtosios kalbos mokėjimas. Savo tėvų kalba nekaltas lietuvis - jau ne pilnutinis lietuvis. Žinoma, jis gali vadintis lietuviu, bet be savo kalbos tasai lietuvių būsime jausmas pamaži blesta, kaip ta medžio džiustanti šauka, negaudama pakankamai saulės šviesos.

Kai gyvenome nepriklausomoje Lietuvoje, mūsų spauda rašydavo, kad vietik JAV lietuvių gyvena apie vienas milijonas. Atvykę į šį kraštą įsitikinome, kad jų yra žymiai mažiau. Kur jie? Daugelis jau sutirpo amerikoniškame tautybių katile...

LIETUVIŠKAS SAVYBES REIKIA UGDYTI NUO PAT MAŽENS.

Svarbu, kad vaikai namie ir gatvėje tarp savęs kalbėtų lietuviškai. Bet ar visi tėvai kreipia į tai reikiamą dėmesį? Jei to nedaro, - padeda savo vaikams nutautėti. Nes kokia bebūtų stipri aplinkos įtaka, - susipratusių tėvų vaikai joje nesutirps, jei tėvai ras laiko savo vaikuose ugdyti gimtąją kalbą, jei gyvais žodžiais nuolat kalbės vaikams apie savąjį gimtą kraštą. Pirmiausia, ikvėpkime jam meilę savai kalbai. Ikvėpkime jam, kad jis nesigėdytų kalbėti lietuviškai net ir svetimoje aplinkoje. Čia tėvams talkon gali ateiti lietuviška spauda. Svarbu, kad svetur augęs jaunimas pamėgtų skaityti savąją spaudą. Lietuviški papročiai, lietuviškos dainos, tautiniai šokiai tik tėvų dėka tegali išlikti vaikų širdyse. Į talką tėvų pastangoms atels ir lituanistinė mokykla. Kitos mokyklos, deja, kaip matome gyvenime (pav. para-piljinės) - jau nebetarnauja lietuvių bė-

liu gyvenbės nušluotų nuo žemės paviršiaus. Ir jis turi "tam įrodyti" labai stiprų argumentą, kaip tas Skuodo korespondentas... Esą B. Goldwateris vieną kartą yra pasakęs, kad jei JAV Vietnamas nori laimėti karą - turi panaudoti tokius ginklus, kurie būtų efektyvūs, imtinai iki mažų atominių ginklų, pranešant apie jų numatomą panaudojimą gyventojams ir priešui. O jei Amerika ten nenori laimėti karo, tada, anot senatoriaus B. Goldwaterio, tegul susideda savo mantą ir važiuoja namo, nebežudydama nekaltų žmonių.

Skaitytojai rašo

Poną V. Kavolį pažinojau kaip mokantį kietai galvoti, bet, deja, paskutiniuose "Dirvoj" tilpiniuose laiškuose tiek jis suminkštėjo, kad savo argumentų "svarumu" prilygo "Tėvynės Balso" Skuodo korespondentui. "Tėvynės Balso" Skuodo korespondentas tvirtiausiu "įrodymu", kad kun. Lionginas Jankauskas-Jankus yra tikras "žmogžudys" laiko tą faktą, kad jam gyvenant Lietuvoje jo tarnaitė mačiusi po jo pagalviu... pistoletą! Tai ir esąs "tikras" įrodymas, kad jis iššaudė Skuodo žydus...

Gal bolševikams ir žydams tatau ir yra "rimtas įrodymas", bet mes puikiai žinome, kad nepriklausomybės laikais turėjimas pas save šaunamojo ginklo dar nebuvo joks nusikaltimas... Daugumas iš mūsų juos turėjome.

Panašiai šaukia dabar ir p. V. Kavolis, girdi, jei senatorius B. Goldwateris būtų išrinktas prezidentu, tuojau paskelbtų atominį karą ir viso pasaulio

kur čia p. V. Kavolis išžiuri pasauliui pabaigą?

Jei Vietnamo džiunglės pilnos banditų, kurie kasdien užpuldinėja ir žudo ne tik karius, bet ir civilius gyventojus - moteris ir vaikus, - kas su jais darytina? Gal p. V. Kavolis nori antrojo Korėjos karo? Juk Korėjos karas buvo ne karas, bet Amerikos jaunimo skerdynės... Siųsti žmones kariauti ir neleisti jiems priešą nugalėti...

Toliau p. V. Kavolis teigia, kad jei B. Goldwateris būtų išrinktas prezidentu, Amerika prarastų laisvojo pasaulio pasitikėjimą.

Noriu paklausti p. V. Kavolį: gal tamsta galėtumėte nurodyti kokios laisvojo pasaulio valstybės šandien pasitikti Amerikos politika?

Ar iš "pasitikėjimo" Amerikos politika De Gaulle ieško pagalbos Pekine, kad padėtų Vakarų Europai apsiginti nuo rusų invazijos? Kas patikės kad Amerika gins Briuselį, Bonną ar Paryžių, jei ji leido rusams aptverti Vakarų Berlyną gėdos siena, jei negynė Kubos ir leido Amerikos pašonėje rusams įsitaisyti sau karo bazę? Patikėki man, ponas Kavoli, nei viena laisvojo pasaulio valstybė šandien Amerikai nebetiki, išskyrus raundą Kremliu, kuris žino ir tiki, kad dabartinė Amerikos vyriausybė nieku nedarys, kas Kremliu nepatiktų... Jei šandien Sovietų Sąjunga nedaro invazijos į Vakarų Europą, tai ne dėl baimės, bet dėl ekonominio bankroto ir politinių sunkumų viduje.

Atstatyti Amerikos prestižą gali tik kietos rankos ir stiprus būdo vyrai, kurie aiškiai pasisako prieš komunizmą, o tokie yra senatoriaus B. Goldwaterio ir W. E. Miller asmenys. Amerika norėdama išėiti iš politinio bankroto, geresnio pasirinkimo neturės.

O mums lietuviams šandien yra labai gera proga padėti savo tautai laisvės kovoje. Atsimintina, kad abu šie vyrai yra inėšę į Kongresą rezolucijas, reikalaujančias Pabaltės valstybėms laisvės. Vietoj kad juos puliti - reikia juos ginti ir jiems padėti!

P. PURONAS

menį turi tėvai ir nuo jų norų ir pas tangų šis gyvybinis reikalas tegalės būti teigiamai išspręstas.

SIBIRO tremtyje... Jis jau nebesugrįš į Lietuvą, kurią mylėjo visa širdimi...

Artimieji ir bičiuliai atsivėlkina su mirusiu X, prieš palydint į kapinaites.

LEO'S SINCLAIR SERVICE

STABDŽIAI, SANKABOS (CLUTCH), TRANSMISIJO (Standartinės ir Automatinės), TUNE-UPS IR MOTORŲ REMONTAS

5759 So. WESTERN AVE., kampas 58th St.

Sav. LEONAS FRANCKUS

Tel. PROspect 8-9533

Visų rūšių draudimas

AUTOMOBILIŲ, GYVYBES, NELAIMINGŲ ATSTIKIMŲ, GAISRO,

LIGONINĖS IR VISOS KITOS APDRAUDOS

TAIP PAT LEISKITE MUMS ĮRODYTI MŪSŲ PLAČIAI ŽINOMĄ SAŽININGĄ, PATYRUSĮ IR STROPUŲ PATARNAVIMĄ NAMŲ PIRKIMUI IR PARDAVIMUI

JUOZAS BACEVIČIUS

THE TRAVELERS AGENCY & OTHERS Bonded member by the National and Chicago Board of Insurance Underwriters.

BELL REALTY & BACE INS. AGENCY

6455 So. Kedzie Ave.

Chicago 29, Ill.

Val. kasdien 9-9

PROspect 8-2233

Šešt. ir sekm. 9-5

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR KITUS KRASTUS LICENCIUOTA LIETUVIŲ FIRMA

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

3212 So. Halsted St. Chicago 8, Ill. CA 5-1864

MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE

2439 West 69 St. WA 5-2737

E. ŽUKAUSKAS

Didelis pasirinkimas medžiagų kostiumams, suknelėms, skarelių, odos ir kitų prekių! Įsitikinkite!

Pasipuoškite įsigydami

GRAŽIUS RŪBUS H. SEIGAN KRAUTUVEJE

Atsilankykite į draugišką krautuvę, kurioje savininkai ir pardavėjai kalba lietuviškai. Čia rasite didžiausį pasirinkimą vėliausių fasonų vyriškų kostiumų ir paltus tokių žymių firmų kaip: "Society Brand", "Greshire", "Botany 500" ir kitų. Geriausių firmų marškiniai visų dydžių; ir kitų vyrams reikmenų.

Jaunuoliai čia ras apsiręgtą pradedant nuo batų iki skrybėlės. Atsilankykite tuojau, kad galėtumėte pasinaudoti didesniu pasirinkimu.

ATĖJE TEVAS IR SONUS RAS ČIA TINKAMIAUSIUS RŪBUS. GALITE PIRKTI KREDITAN PATOGIAIS JUMS ĮSISIMOKĖJIMAIS!

H. SEIGAN

RŪBAI, SKRYBĖLĖS, BATAI IR KITI REIKMENYS VYRAMS IR JAUNUOLAIMS

4630-32 South Ashland Ave. Tel. YARds 7-1272 CHICAGO, ILLINOIS

Le TOURNEAU-WESTINGHOUSE

ARE LOOKING FOR EXPERIENCED

Production Welders

Production Machine

Tool Operators

Welding and machine tool training available. Prefer applicants with minimum experience, high mechanical aptitude, high school education including shop courses. Draft exempt. Apply in person or write. Giving complete record of experience, salary expected, etc. All resumes processed rapidly and confidentially. Apply Monday through Friday 8:00 a.m. to 4:00 p.m.

To Mr. C. R. Crouch-Emp. Mgr.

Le TOURNEAU-WESTINGHOUSE CO.

2300 NORTH ADAMS STREET, PEORIA, ILLINOIS

STABDŽIŲ TAISYMAS BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kainuoja:

CHEV., FORD, PLYM.	\$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS., STUD., RAMBLER, BUICK	\$15.95
MERCURY, THUNDERB., HUDSON	\$16.95
CHRYSL., De SOTO, PACKARD	\$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC	\$19.95

Zeinos kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Pilnas hidraulinis stabdžių sistemos taisymas (cilindrai, vamzdžiai, oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas.

Nauja dirbtuvė su moderniausiais įrengimais.

Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąžiningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS

2423 West 59th Street

Chicago 29, Illinois

GRovehill 6-7777

Laidotuvių Direktorai

MAZEIKA & EVANS

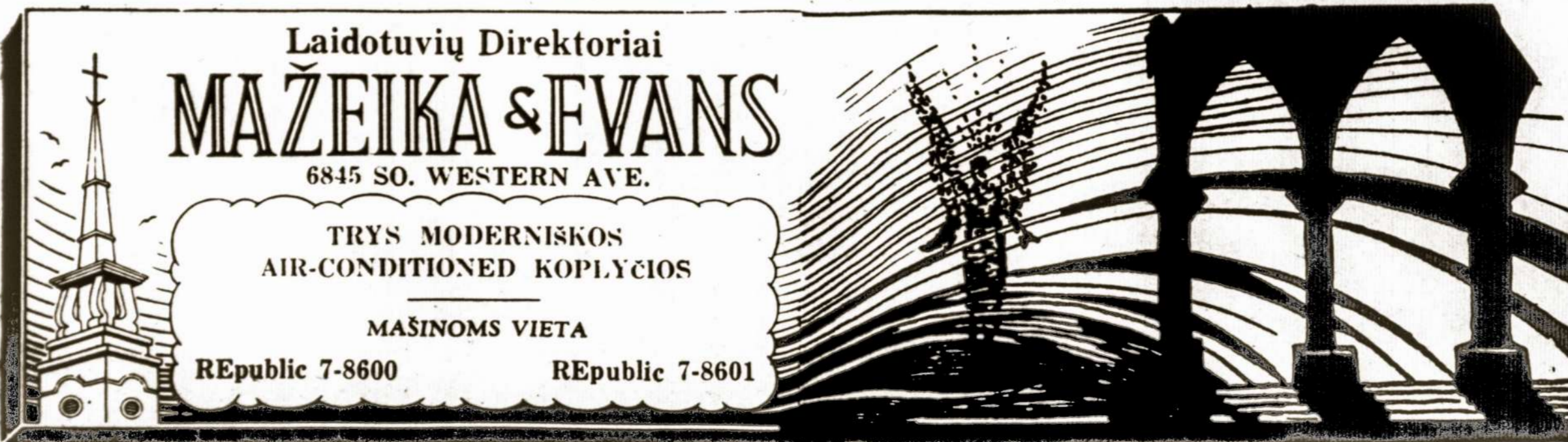
6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

3-oji tąsa

Iš netolimos praeities

Supažindindamas mus su aviacijos štabo darbu, gen. A. Gustaitis mielai ir smulkiai aiškino apie kiekvieno skyriaus paskirtį ir darbą, ta proga supažindindamas mus ir su skyrių vadovais.

AVIACIJOS PARKO DIRBTUVĖS
- Čia pat, netoliese, buvo ir aviacijos parko dirbtuvės, kuriose buvo ne tik remontuojami remonto reikalingi lėktuvai, bet vyko serijinė gamyba naujų, paties aviacijos viršininko gen. Antano Gustaičio konstrukcijos "Anbo" lėktuvų.

- Tik įžengus į dirbtuves, prie mūsų prisistatė viršininkas plk. inž. Antanas Gavelis ir mielai talkininkavo gen. Gustaičiui aiškinant vykdomus darbus. Tai judrus ir savo darbu žinąs vyras.

- Dirbtuvės įrengtos moderniai ir mums lankant skyrių po skyriaus, man susidarė įspūdis, kad miniatiūroje jos atitiko moderniausias Amerikos tos srities dirbtuves, gal tik su tokiu skirtumu, kad čia dirbantieji darbininkai, man atrodo, nuširdžiai ir pareigingai įsigilinę į savo darbą ir nereikalingi jokios priežiūros ar paraginimų. Atrodė, kad jie dirba sau o ne už dieninį ar valandinį atlyginimą, todėl čia nesimatė ir tų, kurie turėtų paraginti, ar priminti.

- Kai mus įvedė į surinkimo skyrių čia jau buvo baigiami surinkimo darbai gen. Gustaičio konstrukcijos lėktuvo "Anbo" VIII. Su juo buvo galima drąsiai pasirodyti svetur ir tarp pačių išymiausių tų laikų sukonstruotų lėktuvų, ypač po to, kai aš buvau supažindinta su statomo lėktuvo teoriniais daviniais. Kaip vėliau paaiškėjo, popierinius apskaičiavimus pilnai pateisino praktiškieji daviniai. Net su kaupu.

- Matėsi taip pat, kad konstruktorius į šį kūrinių buvo sudėtas didžiausias rūpestis, kas atsispindėjo jam mums pasakojant apie jį ir duodant praktiškus nurodymus prie jo dirbantiesiems žmonėms. Baigiant apžiūrėti

"ANBO VIII" darbus, gen. Gustaitis pasakė, kad tai nėra jo paskutinis kūrinys, bet smulkiau ką nors aiškinti nepanoro.

AVIACIJOS KARININKŲ RAMOVĖ
- Man tik šiandien paaiškėjo, kad Kauno įguloje, ir ne vien tik Kauno, bet visur kitur, kiekvienas atskiras kariuomenės dalinys turi savo karininkų Ramovę, o kurioje buvau vakar, ji yra visos Lietuvos karininkų Ramovė. Jos išlaikymui, be specialių sumų iš karinio biudžeto, dar kiekvienas karininkas, nežiūrint ar jis pėstininkas, raitelis ar aviatorius, o taip pat nežiūrint kur jo dalinys stovėtų, - Kaune, Šiauliuose, Klaipėdoje ar kur kitur visi privalomai turėjo mokėti nustatytą mokestį, kuris buvo atskaitomas iš karininko algos. Į tokias karininkų Ramoves ir jose vykstančius kad ir kultūrinius parengimus, jau kaip taisyklė, galėjo lankytis tik karininkai ir jų šeimų nariai, o taipgi karininkų svečiai, bet jau jokių būdu ne kareiviai ar puskarininkai, nežiūrint to, kad jis būtų ir karininko svečias. Ir jai be išimčių.

- Aviacijos karininkų Ramovės pastatas buvo pačiame aviacijos rajone, kiek atokiau nuo dirbtuvių ir štabo patalpų, sename, dar rusų okupacijos laikais čia statytame Kauno tvirtovės karininkų klube. Dabartiniu metu tas pastatas tiek iš vidaus, tiek iš oro, buvo atnaujintas, pagerintas, praplėstas ir pilnai pateisinas jam dedamus reikalavimus.

- Pats Ramovės pastatas skendo lektoratyviniuose medelynuose ir gėlynų lysvėse, darė labai jaukų ir malonų vaizdą. Pastato viduje buvo puiki salė, valgykla ir kitos reikalingos patalpos.

- Mano dėmesį pirmiausia patraukė salės šone įlinkusi niša, kurioje buvo įmontuota marmurinė lenta ir joje aukso raidėmis surašytos žuvusiųjų ir naturalia mirtimi mirusių aviatorių pavardės. Jų tarpe ir kapitono Stepono Dariaus pavardė. Ir tų pavardžių ten buvo arti pusšimčio. Pati niša pridengta juodo aksomo medžiaga. Šiaip Ramovė labai jauki ir ji man geriau patiko, negu vakarykščiai lankyta, kurioje buvo per daug bereikalingos prabangos, toli neatitinkančios krašto resursus.

Aleksas Šemeta

Mums atvykus Ramovėn, čia jau buvo keliolika karininkų ir jų žmonių. Buvome supažindinti ir po trumpų priešpiečių, išvykome į areodromą.

ŽAGARIŠKIŲ AREODROME
- Paties gen. Gustaičio vairuojamai mašinai sustojus prie areodromo pastatų ir mums tik išlipus iš jos, prisistatė jaunas dežuruojantis karininkas su raportu. Po to gen. Gustaitis ten esantiems tarė:

- Čia miela viešnia lietuvių iš Amerikos ir jos draugės, universiteto studentės, nori arčiau pamatyti ir pažinti mūsų aviacijos ir susipažinti su Lietuvos aviacijos laimėjimais žemėje ir ore.

Areodrome virė kasdieninis darbas: ore skraidė kelios mokamosios eskadrilės mašinos; aukštai tarp debesų nardė keli naikintuvai, gi žemėje, ties lauke ir angaruose sustatytomis mašinomis trisė būriai mechanikų. Mums buvo parodyti ir duoti gan smulkūs paaiškinimai apie lėktuvus. Visų tų lėktuvų daugumą sudarė "Anbo" konstrukcijos lėktuvai, nors buvo tarp jų ir pirktų užsienyje, ypač naikintuvų.

FOTO LABORATORIJA
Apžiūrėjus lėktuvus ir šiaip įrengimus, buvome nuvestos į moderniai įrengtą foto laboratoriją, kurioje radome darbu apsikrovusį vadovą majorą Vytautą Jablonskį.

Kadangi studijuojant liuanistiką labai dažnai teko susidurti su lietuvių kalbos tėvo J. Jablonskio vardu, tai smalsumas vertė mane sužinoti, ar tas šaunusis majoras Jablonskis nebus giminaitis garsiojo lietuvių kalbos žinovo?

- Taip, miela viešnia. Tamstos minimas Jablonskis tikrai yra mano tėvas, bet patikėkite, lietuvių kalboje aš esu labai blogas jo mokinys, - aiškino šposaudamas jaunas Vytautas Jablonskis.

Jo aiškinimas apie vadovaujamą laboratoriją ir čia atliekamus darbus rodė, kad jis yra geras savo sri-

ties specialistas, plius puikiai išauklėjimo karininkas ir jumoro mėgėjas. Kaip vėliau paaiškėjo, kai kada ir rizikingų šposų kūrėjas.

Ne kieno kito, o majoro Jablonskio buvo suorganizuotas triukas Kauno areodrome, kai čia lankėsi Sovietų Sąjungos generalinio štabo viršininkas maršalas Jegorovas. Padaręs reikiamus vizitus oficialiems civilinės valdžios ir kariuomenės atstovams, Jegorovas panoro pamatyti ir Lietuvos aviacijos pažangą. Aviacijos vadovybė buvo apie tai įspėta. Bet majoras Vytautas Jablonskis paruošė "specialų" priėmimą, kaip tada buvo kalbama. Jis susitarė su "Anbo" 41 eskadrilės vadu, kuris turėjo svečiams pademonstruoti ore "Anbo" 41 savybę, kad išsirikiavusi eskadrilė pradės startą tuomet, kai Jegorovas su savo palyda pasieks nurodytą vietą, o tai turėjo būti netoli stovinčių lėktuvų ir visu greičiu spausiesiai ant Jegorovo grupės, bet, žinoma, viskas buvo taip apskaičiuota, kad keliolika metrų prieš "garbingąjį" svetį, lėktuvai staigiu kampu pakils ir praskris vos porą metrų aukščiau svečių galvų.

Mūsų žmonės, lydintieji Jegorovą ir jo svitą, žinojo "Anbo" 41 pakilimą ir jų tas numatytas pademonstravimas negalėjo paveikti, bet buvo stipriai abejojama, ar maršalas Jegorovas ir jo svita nebus išgąsdinta ir priversta sugulti ant žemės, kad lėktuvų ratais nebūtų jiems nuneštos galvos. Jei taip atsitiktų, čia pat buvo pastatytas foto aparatas, kuris turėjo užfiksuoti šį įvykį.

"Anbo" 41 eskadrilė iš penkių lėktuvų buvo parengta, kai Jegorovas atvyko. Jam pasiekus numatytą vietą, buvo duotas ženklas pakilti. Kaip per kūnas sugriaudė penki motorai ir ėmė riedėti pirmyn. Ir tik gal apie dešimtį metrų prieš maršalą Jegorovą, staigiu kampu pakėlė savo nosis ir prasinešė vos kelius metrus virš Jegorovo galvos.

Palydovų tarpe buvęs aviacijos viršininkas gen. Gustaitis ir kiti lietuvių karininkai nekrepė į tai dėmesio, bet Sovietų Sąjungos maršalas ir jo keturi draugai, kaip kurpakos sukrito ant pilvų ir savo nosis paslėpė žolėj. Žinoma, tas puikus vaizdas buvo užfiksuotas keliomis nuotraukomis.

Pakilęs maršalas Jegorovas bandė protestuoti ir net kaltino pasikėsinimu nužudyti Sovietų maršalą. Bet buvo įtikintas, kad čia tebuvo paprastas - eilinis startas. Jam buvo pakartotinai pademonstruota ir dar paaiškinta, kad lietuviškiems lėktuvams nėra reikalingi kilometriniai areodromai. Ar tas įtikino maršalą Jegorovą, sunku pasakyti, bet jis dėl to įvykio skandalo nekėlė ir apriomo.

Kai po vizito areodrome jo garbei buvo surengtas šaunus priėmimas aviacijos karininkų Ramovėje ir kai jis gerokai nutraukęs lietuviškos skaidriosios ėmė garsiai kalbėti apie Sovietų Sąjungos armijos galybę, majoras Vytautas Jablonskis įteikė jam foto nuotrauką, kurioje matėsi Sovietų Sąjungos generalinio štabo viršininkas maršalas Jegorovas su savo keturiais pulkininkais, baimės iškreiptais veidais, begulį Kauno areodromo žolėje, o virš jų galvų skrido Vyties Kryžiaus ženklais atžymėti lietuviški "Anbo" 41!

BUS DAUGIAU

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos - asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Laisvas pasirikimas kompanijos ir apdraudos rūšies. Nemokamas patarnavimas ir informacija. Valstybės patvirtintos kainos. Smulkesnei informacijai gauti skambinkite, rašykite, užeikite:

JONAS KIRVAITIS

INTERSTATE INSURANCE AGENCY

6108 S. Ashland Avenue

Chicago 36, Illinois

Telef.: WALbrook 5-5671

Taupykit ir Skolinkit Pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke

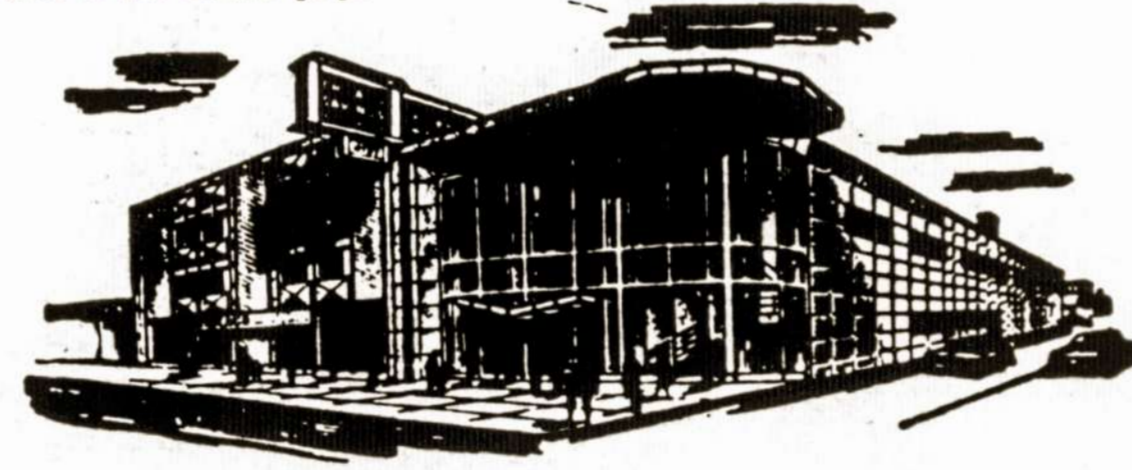
V A L A N D O S:
Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
Antrad. nuo 9 iki 4 popiet
Trečiad. uždaryta visą dieną
Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

4 1/2 % anticipated dividend on investment accounts

Chicago Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kiemais automobiliams užima 290 pėdų plotą. Tai viena įdomiausių ir mūsų klientų patogumui puikiausiai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus patarnavimas.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parko apylinkės centre.

Current Dividend up to 4 1/2 %

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue.

Chicago 36, Illinois

GRovehill 6-7575

PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA- 2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

BARNETT PRANC. KONJAKAS	5th \$4.98	COCKTAILS MANHATTAN OR	
GERMAN WHISKY	5th \$3.98	MARTINI kvorta	\$2.98
CANADIAN WHISKEY	5th \$3.98	ZELLER SCHWARZ KATZ.	\$1, 29 (vokiškas vynas)
VODKA pilna kvorta	\$3.59	NAPOLÉON FRENCH BRANDY	\$3, 35
KRON BRANNVIN		BORDEAUX pranc. vynas	5th \$0.98
AQUAVIT (švediška)	5th \$3.98		

Išpraieities albumo... Stovi ties lėktuvu iš kairės į dešinę - Jablonskis, Peseckas ir Darius. Sėdi centre - Pyragius.

Generolas A. Gustaitis pavėžina prezidentą Smetoną...

BRUNO KEPYKLOJĖ KEPA LIETUVIŠKĄ DUONĄ

BRUNO KEPYKLA

Kas Valgo Bruno Duona Visad Žydi Kaip Aguona!

Sav. BRUNO MACIANSKIS
3339 So. Lituanica Ave
Tel- CL 4-6376

Laisvoji Lietuva

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL
Telef: FR 6-5416

Kas ir kur?

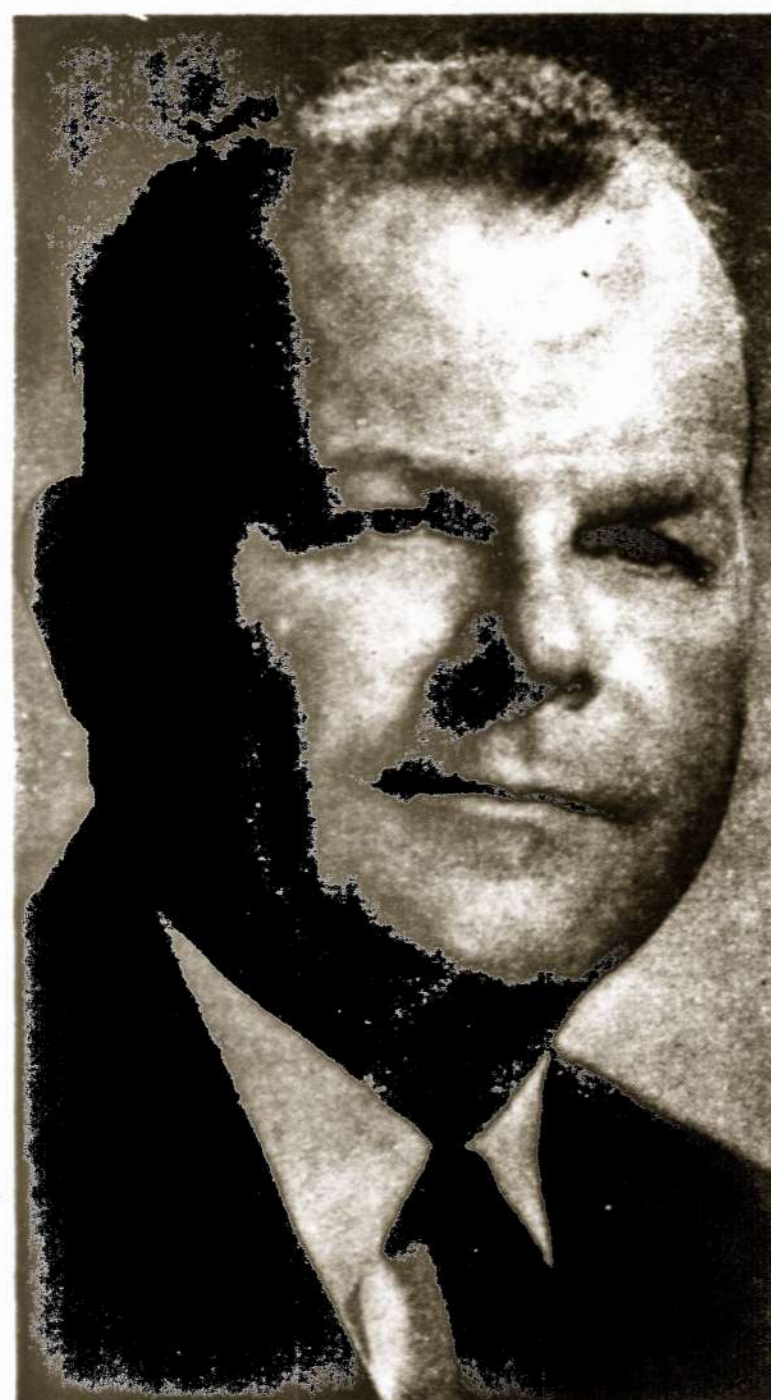
* LAISVOJI LIETUVA dėkoja savo rėmėjams, auka parėmusiems laikraščio leidimą:

- 1) Pr. Lukoševičius ... \$ 10
- 2) K. Slavinskis \$ 5
- 3) Br. Užemis \$ 5
- 4) Alg. J. Jonys \$ 5
- 5) A. Kaciucevičius ... \$ 2
- 6) J. Byla \$ 2

Visiems aukotojams pasiūsti Vyties ženklukai.

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Vyr. Valdyba paskyrė Vyr. Rinkimų Komisiją, sudėtą - pirmininkas Petras Stakauskas, nariai Aldona Kačinskienė ir Stefanija Radvilienė, pravedimui Sąjūdžio Seniūnų Tarybos rinkimų. Komisija darbą pradėjo. Rinkimuose dalyvaus JAV, Kanados, Anglijos ir Australijos lasiečiai. Bus renkami korespondenciniu būdu 15 Seniūnų Tarybos narių.

Lietuvių Amerikos Piliiečių Klubo tradicinė gegužinė rengiama rugpjūčio 16d. Maywood miškelyje, aikštė Nr. 4 (Pirmos ir Lake gatvių kampe) Gegužinės dalyviai turės progą pasivaikinti agr. A. Šantaro vietoje kepamo avino kepsniu. Avinas bus kemas pagal nusistovėjusias tradicijas Pietų Amerikoje. Svečiai kviečiami atvykti ne vėliau 2 val. p. p., vėliau atvykusiems gali nebeteikti paragauti skanaus kepsnio. Patariama atsinešti peilius ir šakutes. Gegužinės kviečiami dalyvausti ir ne klubo nariai.

HENRY C. SCHADEBERG

kongresmanas iš Wisconsin, neseniai įnešęs naują rezoliuciją Lietuvos laisvinimo reikalui. Šiuo metu jau yra 61 rezoliucija Lietuvos bylos klausimu.

Visi lietuviai kviečiami prisidėti prie rezoliucijų pravedimo žygio ir darbu ir pinigine parama.

KAS TIE EKSTRIMISTAI ?
tąsa iš 1 pusl

lės... į Azijos džungles vieton to, kad sutvarkytų viešų ir slaptų komunistų gaujas krašto viduje ir išvaikytų juos iš Kubos prietilčio.

Jei žydams neprimtinas Goldwateris (jo motina ir žmona nežydės) tai tik dėl to, kad jo aplinka nežydiška ir kad jis yra šalininkas atviros kovos, o ne slapto pataikavimo, prieš komunizmą.

Ateitis (lapkričio mėn) parodys ar sovietų simpatikai, - tie tikrieji ekstrimistai-reakcionieriai, prisidengę "kairiųjų liberalų" vardu, - ar jie laimės prezidento rinkimus, ar gal laimės tikras progresyvus konservatizmas, kuris suaktyvins pasipriešinimą Kremlui ir pagaliau pradės rimtai organizuoti laisvąjį pasaulį kovai prieš moderniąjį humų valstybę, prieš sovietinę Kremliaus vergų imperiją.

TAUTARIKIS

LIETUVIS LAIMĖJO TENISO RUNGTYNES

Liepos 26d. vykusiose Čikagos Park District teniso rungtynėse, senjorų vieneto nugalėtoju išėjo Dr. Jonas Juodikis, gyv. 6219 So Francisco Av. Finale jis nugalėjo žinomą tenisistą R. Elderkin pasekme 3-6, 6-2 ir 7-5. Po šios pergalės Dr. J. Juodikis vyks rugpjūčio 24d. į Los Angeles, kur atstovaus Čikagą tarpmiestinėse teniso rungtynėse. Linkime jam sėkmės ir ten!

SUDARYTAS KOMITETAS

Liepos pabaigoje Purnonų rezidencijoje, Jamesburg, N. J. įvyko būrelb lietuvių pasitarimas, kuriame buvo tartasi kas reikia daryti, kad Respublikonų kandidatas į prezidentus B. Goldwateris ir W. E. Miller tikrai būtų išrinkti. Abu šie vyrai yra smarkiai pasisakę prieš komunizmą ir abu yra įnešę į Kongresą rezolucijas Lietuvos laisvės reikalui. Susirinkusieji nutarė rinkiminei kompanijai vesti sudaryti New Jersey laikiną lietuvių komitetą, kuris artimiausiu laiku sukviestų platesnį lietuvių susirinkimą šioms reikalams spręsti.

Laikinis Komiteto pirmininkas Pranas Purnas, vicepirm. Alb. Trečiokas, inž. V. Melynys, Alb. Stukas ir J. Yesaitis, sekretorius-K. Bartys.

Komiteto adresas-235 Gatzmer Av Jamesburg, N. J. Telef. JA 1-1039.

Kviečiami visi N. J. lietuviai ateiti komitetui į pagalbą ir į jį įsijungti. Komiteto raštinė veikia nuo 9 val. r. iki 3 val. p. p.

NEPAMIRŠKIME, kad "KARIO" žurnalui paremti koncertas-vakarėnė įvyks rugsėjo 6 d. 7 val. vak. Jau-nimo Centre, Čikagoje. Kviečiami dalyvauti visi!

JAV LB TARYBA savo sesijoje, įvykusioje liepos 25-26 d. d. Clevelande, priėmė rezoliuciją, kurioje LB Taryba pasisako už rezoliucijų žygio rėmimą ir ragina visus geros valios lietuvius šį darbą remti.

Vardan Tos Lietuvos !

JAV prezidentas Lyndon B. Johnson gauna daug laiškų rezoliucijų pravedimo reikalui. Pabaltiečiai ir kiti amerikiečiai ragina Prezidentą visą reikalą sutvarkyti taip, kad Valsybės Departamentas nustotų trukdžius rezoliucijų pravedimui Kongrese.

Pradžioje prez. Johnsonas visus tuos laiškus persiūsdavo Valsybės Departamentui. Iš ten visiems būdavo atsakoma bendralaiškiu, kuriame ne vienu žodžiu nebūdavo užsimenama apie rezolucijas, nebūdavo net minimas Lietuvos ar Pabaltijo kraštų vardas.

Nesenai prez. Johnsonas pradėjo atsakyti į visus laiškus, gaunamus rezoliucijų pravedimo reikalui, pats. Dauguma laiškų pasirašomi vieno iš jo padėjėjų - R. A. Dungan (Special Assistant to the President). Visi at-

sakymai labai migloti, klaidiną žmones. Iš laiškų susidaro įspūdis, kad prezidentas rezoliucijų pravedimui nesipriešina, rezoliucijų pravedimas priklauso tik nuo Kongreso.

Toli gražu nėra taip. Valsybės Departamentas visomis išgalėmis blokuoja rezoliucijų pravedimą. Visi puikiai žinome, kad Valsybės Departamentas visas direktyvas gauna iš prezidento.

Visi geros valios lietuviai raginami dar kartą parašyti po trumpą laiškutį Prezidentui.

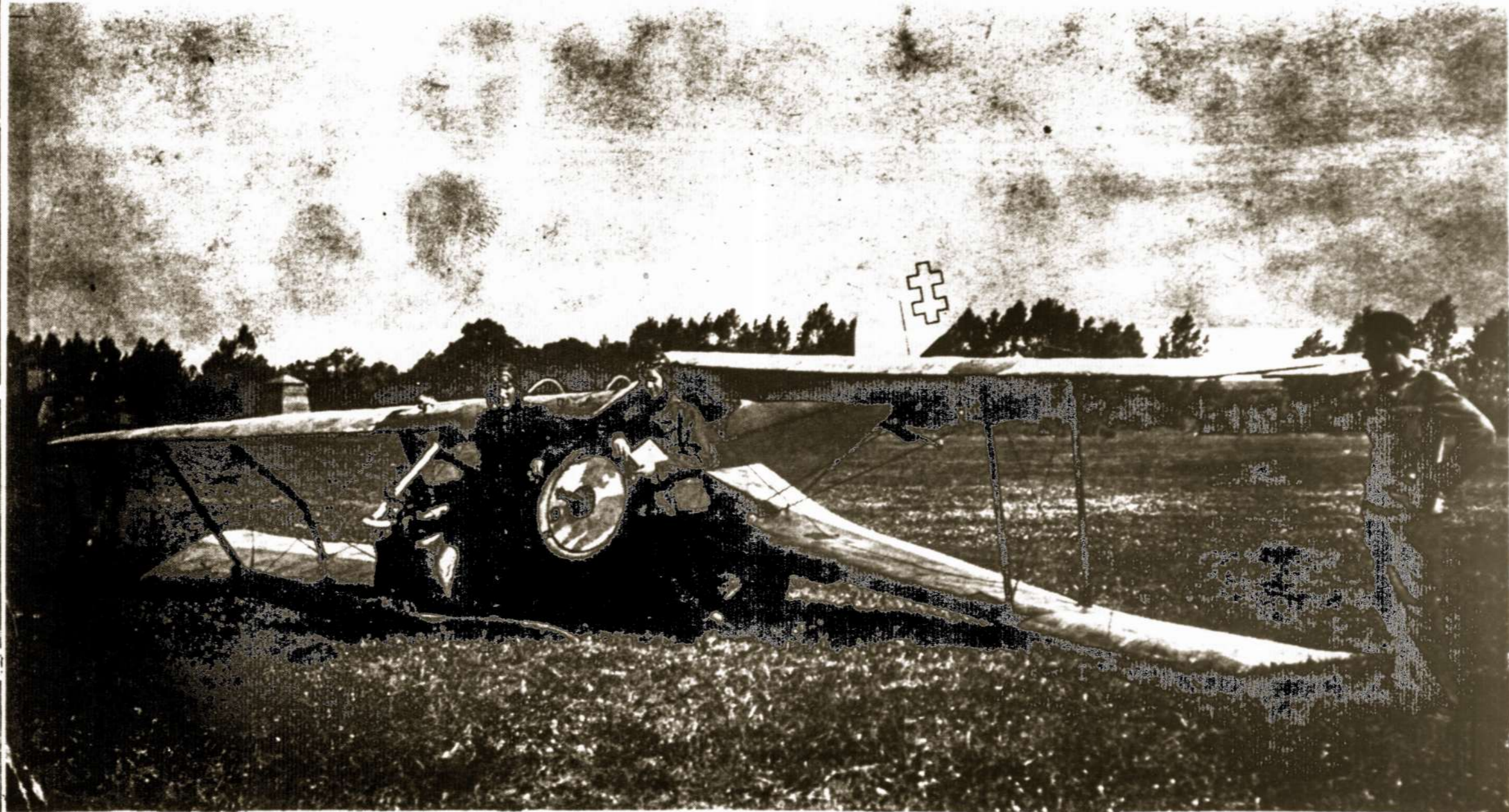
Laiško pavyzdys duodamas žemiau. Kiekvienas prašomas tai pasakyti savo žodžiais.

The Honorable Lyndon B. Johnson
President of the United States
The White House
Washington, D. C.

PAMIRŠKITE KASDIENINIUS RŪPESČIUS - PASIDŽIAUKITE VASAROS MALONUMAIS

"GINTARO" vasarvietėje ant pat Michigano ežero kranto! Dėl informacijų ar rezervacijų prašome kreiptis: A. Karaitis, 2501 West 43 St. Chicago 32, ILL. Telef-VI 7-5084 arba P. O. Box 74, Union Pier, Mich. Telef - LAkeside -8155.

Iš praeities albumo... Pirmuose mūsų karo aviacijos žingsniuose pasitaikydavo ir nelaimių... Prie lėktuvo stovi iš kairės į dešinę - Peseckas ir Pranckevičius.

Iš Lietuvių Bendruomenės veiklos

Liepos 25-26 d. d. Clevelande susirinko naujai išrinktoji IV-ta JAV L. B. Taryba pirmajam posėdžiui. Sesijoje dalyvavo 31 atstovas su sprendžiamuoju balsu. Nedalyvavo 5 Tarybos nariai, 3 centro valdybos nariai ir 3 Apygardų pirmininkai ar atstovai.

Šią sesiją sveikino Lietuvos atstovas Vašingtone J. Kajeckas, Gen. Konsulas Dr. P. Daužvardis, gen. konsule Budrys, PLB pirmininkas J. Bačiūnas, vysk. Brizgys ir kt.

Sesija atidarė prezidento pirm. S.

Barzdukas. Po himno ir invokacijos, sudaromas prezidentas iš Dr. S. Biežio, V. Sidzikausko ir T. Leono.

Pranešimus iš centrinių organų veiklos padaro CV pirmininkas J. Jasaitis ir Švietimo Tarybos pirm. J. Ignatonis. Perskaitomas kontrolės komisijos aktas. Pajamų turėta \$14.40 ir 21 ct., o su likučiu vi so kasoje būta \$ 20.453.03. Padaryta išlaidų \$8.610.53. Likutis - \$ 11.842.49. Bet yra kai kurių dar nepaaiškėjusių sumų, tat Centro Valdybos kasoje grynų pinigų 1964m. VII. 18d. lieka

Br. Užemis, J. Jurkus (abu iš Rochester, N. Y.) ir J. Jodelė ir A. Markevičius (abu iš Los Angeles) parėmė rezoliucijų pravedimo žygi didesnėmis pinigėmis sumomis. Visos aukos siūstinos Komiteto kasininkui G. A. Petrauskui, 3442 Madera Ave, Los Angeles, Calif. 90039.

Lietuvių Pensininkų Sąjunga Čikagoje naujai išrinktoji valdyba jau pasiskirstė pareigomis: pirmininkas Pov. Dirkis, vicepirm. Br. Ambrozijus, sekretorius-Ant. Avižienius, ka-

sininkas - I. Straukas ir ryšių reikalams vald. narys-Petras Šliūnas. Valdybos adresas: 4500 So Talman Ave, Chicago 32, ILL. Telef- YA 7-4693. Lietuviai pensininkai kviečiami visi registruotis ir burtis į šią organizaciją, siekiant buties pagerinimo.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
LAISVOSIOS LIETUVOS
PRENUMERATĄ !

\$ 2.513,10.

Po pranešimų, pagal priimtą darbų tvarką, turėjo eiti diskusijos ir apyskaitų tvirtinimas, bet pirmininkaujantis (diplomatas) pasimetė ir vistiek po ilgesnių klaidžiojimų pradėta eiti darbotvarkės keliu.

Svarbiausias klausimo išrišimas: vadovaujančių organų rinkimai, -Tarybos prezidento ir Centro Valdytos pirmininko. Po pietų pertraukos nominacijų komisija siūlo kandidatus. Čikagiškiai, kai kurių grupių Tarybos nariai stengiasi praversti sau patikimą asmenį CV pirmininkus, bet rasti pasisuka kita kryptimi... Taigi: Tarybos prezidento išrenkami inž. V. Volertas, Dr. B. Nemickas, Dr. J. Vileišis, J. Šlepetytis ir Dr. Armonienė. Kažin kaip bus pajėgus darbu taip išsklaidytas prezidentas?.. Pirmininkas Philadelphiajos priemiesty, sekretorius Baltimorėje, vienas vice pirm. Waterbyryje ir du New Yorke.

Centro Valdybos pirmininko balsų dauguma išrenkamas (perrenkamas) Jonas Jasaitis. Garbės Teismą sudaro: Dr. B. Matulionis, V. Sidzikauskas ir V. Vardys. Kontrolės komisiją - Dr. S. Biežis, kun. A. Trakis ir V. Vijeikis.

Po rinkimų Tarybos prezidentas perėmė jam priklausančias pareigas ir sesijos eiga ėjo toliau.

V. Sidzikauskas savo paskaitoje "Bendruomenė Lietuvos laisvės kovoje" iškėlė keletą naujų miščių, kurių dėka kilo didesnės diskusijos. Pranešimas truko 15 min., o diskusijos - vieną valandą ir 15 min., bet vieningos minties nesurasta. Trumpai būtų galima taip išsireikšti: kiek galvų, tiek razumų... Teneužsigauna kalbėjusieji, bet klausytojai ir stebėtojai taip atrodė. Dalis kalbėtojų ėjo ne bendruomenišku keliu, neieškojo vie-ningo darbo kelio..

Vakare, Čiurlionio Ansamblio namuose, LB Clevelando I-os Apylinkės Valdyba surengė svečiams pariberti vaišes. Dalyvavo apie 70 asmenų. Vaišes pravedė, pristatė Tarybos narius Apylinkės pirmininkas F. Eidimtas.

Sekmadienį (VII. 26) sesijos darbai vyko toliau. Darė pranešimus J. Jasaitis, P. Balčiūnas, V. Volertas, B. Nainys.

Lauktina, kad ir dabartinė Taryba bus veikli, naši savo darbais, veržli savo siekimuose kovoti dėl išlaikymo lietuvių ir ugdyti tautinę kultūrą, o tuo pačiu kreips rimtą dėmesį į laisvės kovos reikalus.

Sincerely,
(parašas ir pilnas adresas)
Padarykite tai nedelsdami, padarykite tai šiandien !

Ne vien duona žmogus yra gyvas !

KUPONAS: prašau mane iškirpti ir užpildžius pasiūsti Laisvosios Lietuvos Administracijai. Ačiū!

SIUNČIU \$ 5 metinei prenumeratai
(Naujiems skaitytojams prenumeratos pradžia skaitoma nuo laiško gavimo dienos) SIŪSKITE laikraštį šiuo adresu:

PAVARDĖ

Nr. ir gatvė

MIESTAS VALST..... ZONA